6

ANTONII CÆLESTINI COCCHII EPISTOLÆ PHYSICO-MEDICÆ.

ANTONII CÆLESTINI COCCHII
EPISTOLÆ PHYSICO-MEDICÆ

AD CLARISSIMOS VIROS

LANCISIUM

ET

MORGAGNUM.

Eminentissimo ac Reverendissimo Principi

BERNARDO MARIÆ

CARDINALI DE COMITIBUS
MAJORI POENITENTIARIO

DICATÆ.

ROMÆ ANNO JUB. MDCCXXV.
Typis Antonii de Rubeis in via e foro Rotundæ ad Seminarium Romanum.

SUPERIORUM PERMISSU.

Eminentissimo ac Reverendissimo Principi

BERNARDO MARIÆ

S. R. E.

CARDINALI DE COMITIBUS

MAJORI POENITENTIARIO

ANTONIUS COCCHIUS
FELICITATEM.

ID *Aquilæ* EMINENTISSIME PRINCEPS *ingenii esse accepimus ut teneros fœtus suos contra solem objiciat scilicet ut lucis illam*

universitatem immotis oculis intueantur atque sustineant. A Volucri hac generosa, quæ stemma tuum constituit, audere disco & opellam hanc meam tenuissimam oblatam dicatamque tibi volo, nec deterreor meritis tuis, quæ tanta sunt, ut a te potius sacra quam induis, purpura splendorem accipiat, & excitentur in nobis immortalia nomina Majores tui, qui pietate armis literis floruerunt: occurrunt quippe SERGII JOHANNES BENEDICTI GREGORII ALEXANDRI: *occurrit* INNOCENTIUS III. *gestis præstantissimis monens, quali nimirum Principi inhærere debeat Sacerdotium & Regnum: occurrit demum* INNOCENTIUS XIII.

ger-

germanus frater tuus nondum expleta trieteride imperio ereptus omnium mœrore Virtutum, quæ Virum Anicium ad ſolium Vaticanum duxerunt; nec minus Roma domina gentium, atque Orbis Chriſtianus doluit Sanctiſſimi Patris jacturam & jure doluit; nihil enim acerbum ſenſerat nihil ſeverum ſed omnia plena clementiæ manſuetudinis humanitatis; dolorem tamen ſpe temperat, quam concepit futuram olim diem quæ redivivum in te reſtituat INNOCENTIUM.

——miſerum eſt aliorum incumbere famæ,
Ne collapſa ruant ſubductis tecta columnis.

Porro Aquila Avium regina eſt & regno te pollicetur alatū omen:

men-

mentis robur & perſpicacia, ſolers in rebus agendis prudentia, æqui rectique amor, nec ſecundis nec adverſis fracta conſtantia, morum integritas, & quædam ſubmiſſio ſecura magnitudinis tuæ, tuæ ſunt dotes egregiæ, quæ laudem exigunt ſingularem & propriam, quæque in admirationem non impellunt modo ſed rapiunt. Tu, qui deſcriberis & te deſcripto ſemper es major, glorioſum mihi munus impertiri non dedignaris, ut valetudini tuæ ſub hoc cœlo Tuſculano præſideam. Excipe igitur qua ſoles benignitate rude hoc novi hominis opuſculum, epiſtolas nempe phyſico-medicas ad clariſſimos viros Lanciſium & Morgagnum, ſeu cona-

natus quosdam de humano genere benemerendi: qualecunque sit excipe ingenui obsequii mei erga te monumentum: nam excepisse & magni muneris, & gloriæ maximæ mihi instar erit. Vale diu, & quam felicissime vale.

Im-

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiſſimo P. Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

N. Baccarius Epiſc. Bojan. Viceſg.

JUſſu Reverendiſſimi P.Fr.Gregorii Selleri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri *Epiſtolas Phyſico-medicas* ad clariſſimos Viros Lanciſium, & Morgagnum authore D. Antonio Cæleſtino Cocchi diligenter evolvi; & nihil in illis reperi Fidei, pietati, aut bonis moribus adverſum: immo quamplura Studioſis haud parum utilia deprehendi; quare dignas quæ typis exarentur libenter cenſeo. Dat. Romæ in Conventu Sanctæ Mariȩ ſuper Minervam 12. Februarii 1725.

Fr. Paulus Thomas de Cugna
Sac. Theologiæ Lector.

Ex

EX mandato Reverendiſſimi Patris Gregorii Selleri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri perlegi eruditiſſimi *Antonii Cæleſtini Cocchi Epiſtolas Phyſico-medicas ad clariſſimos Viros Lanciſium, & Morgagnum*: & cum nihil Orthodoxæ Religioni diſſonum, nec rectæ morum diſciplinæ, neque Principibus adverſum in ipſis offenderim, ſed ſanioris Jatrophyſicæ Doctrinæ luminibus refertas adverterim; publica & immortali luce digniſſimas eaſdem judico. In quorum fidem &c.

Dat. ex Ædibus Sac. Pal. Ap. XIV. Kal. Januarii 1725.

Jo. Baptiſta Nuccarinus Archihoſp. Sancti Spiritus Medicus primarius jubil. & Sanctiſſimi D. N. Pontificis Benedicti XIII. *intimus Archiater*.

Imprimatur.

Fr. Gregorius Selleri Ord. Præd. Sacri Palatii Apoſt. Magiſter.

Ταῦτα δὴ πάντα προϊδών τις, ἔξεισιν ἂν εἰπεῖν, ὅπερ ἐγὼ νῦν δὴ, τὸ θνητῶν μὲν μηδένα νομοθετεῖν μηδὲν, τύχας δὲ εἶναι σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Τὸ δ' ἔστι περί τε ναυτιλίαν, καὶ κυβερνητικὴν, καὶ ἰατρικὴν, καὶ στρατηγικὴν, πάντα ταῦτ' εἰπόντα δοκεῖν εὖ λέγειν.

Hæc ſiquis animadvertat non verebitur idem quod ego nunc, exclamare mortalium neminem leges condere, ſed humana omnia fortunis agi. Quod ſiquis in navigatione gubernatione medicina militari imperio affirmaverit recte videbitur dicere. *Plato de legib., vel de legumlat. dial. iv.*

Bre-

Brevis Caſtrenſium Febrium hiſtoria, quæ Ferentini Anagniæ finitimiſque locis anno CIↃIↃCCIX. graſſatæ ſunt.

CAPUT I.

Clariſſimo Ampliſſimoque Viro Jo: Mariæ Lanciſio INNOCENTII XI. olim nunc CLEMENTIS XI. Archiatro & a ſecretiori cubiculo Antonius Cocchius S. P.

IN magnis morbis ad te Lanciſi Clariſſime recurrimus tanquam ad Romanum Hippocratem & mundi parvi reparatorem. Crudelis apud nos viget epidemia caſtrenſium febrium ab acri & pene realgarina aeris diatheſi oriunda, ipſum, quo vivimus quod die nocteque trahimus, in publicam perniciem & calamitatem converſum eſt elementum. Scias itaque oportet, diligens naturæ ſcrutator, ut per conſilia tua nobis opportune ſuccurras, Ferentinum inter & Fruſinonem paluſtres & muſco virentes aquas jacere: ſunt vero ſulphureæ præſertim atque enormiter fœtidæ, quæ hoc

potiſſimum anno circa æſtivum ſolſtitium erumpere cœperunt & mox ſupra modum auctæ agros & ſegetes pene omnes inundarunt: minerales ſane particulæ, quæ hiſce aquis per abditos terræ ſinus evectæ atque indiſcuſſæ retinentur, perpendiculari ac fervido ſolis radio in atmoſphæram elatæ tanto quidem deterius ad morbos parantur & cladem, quanto pervicacius in deſidum aquarum foveis linum & cannabis macerantur. Addo *ſtagna loquacia* ſeu potius inquinamenta ranarum bufonum atque amphibiorum conſimilium, quæ nunc humi degunt nunc aliis cum vermibus viles aquas inhabitant. Ex quibus omnibus, Syrio acuente, peſtiferi vapores prodeunt & veluti alas acquirunt, qui ubi per aera diſcurrunt, non poſſunt non machinam noſtram hydraulico-pneumaticam perturbare alte feriunt hominem reſpirantem: *plerumque enim* ut Æſculapii Succeſſor inquit *hominis natura Univerſi poteſtatem non ſuperat*. Et quemadmodum gubernatores optimi vim tempeſtatis, ſic medici tunc morbi impetum ſuperare non poſſunt. *Divinum illud in morbis* ex cælo aere ſcilicet vitiato Cous ſenex deducit autoremque & dominum in cunctis, quæ corpori accidunt, aerem appellat. Vix Oppida in montium verticibus ſita a labe ſecura ſunt: eorum nanque plebecula ſuſceptas in Ferentinenſi planitie febres convehit ad montana. Verum Fruſino Feren-

Virgil. 11. Æn.

lib. de dieb. judic.

Lib. de flat.

rentinum,& Summorum Pontificum olim Sedes Anagnia temerati aeris damna maxime sentiunt.

II. Febres sunt vere malignæ, & epidemicæ, quippe in omnibus similes, rigore, qui membra quatit, exacerbantur: nempe simplicis, aut duplicis tertianæ typum initio utplurimum servant, perniciosam indolem suis mox phænomenis detecturæ. Torva occurrit ægrorum facies, & quasi vipereo veneno *icterescens*: scintillant oculi intuitu contumaces, & proprium laticem, quem lacrymas dicimus, invite fundunt: infelix porrectis artubus, & tota spina decubitus. Pulsus, qui est reciproca cordis echo, parvus, creber, & inæqualis. *Ulcerosa* lassitudo, & sitis, & sonus aurium intra se ipsas, & capitis dolor ante delirium acerbitate contendunt; aures, quæ *filiæ carminis* ab Ecclesiaste vocatæ sunt, tinnitum, sibilum, bombum, vel pluviam decidentem mentiuntur: internus enim carotidum ramus foramen ossis petrosi juxta meatum auditorium ingreditur, mox oblique ephippium versus sub nervo optico ascendit, & in rete mirabile, & plexum choroidem disperditur; si propter febrilem æstum solito audentius pulset, membranas, & ossicula dimovet, & in tremorem aliquem agit, quo hic, vel ille sonus exprimitur pro impulsuum scilicet, pressionumque varietate. Lingua ad oris præfecturam nata, cui magna fides debetur in morbis, ob nullam, aut

Harum febrium epidemicarũ symptomata.

insinceram salivæ separationem arida, scabra, squalida evadit, saporemque perversum renunciat: dehiscere, & caligare solet, ubi papillæ nerveæ a scoriis salino-acribus divulsæ, corrosæ, & eschara, qualis a caustico inuritur, obductæ sunt. Anorexis quoque se morbi comitem præbet. Pessimum, & fere rabiosum vermium genus nunc tormina, & alvi profluvium, nunc peristalticum motum invertens cardialgiam, & vomitum, & sibi egressum molitur, imo dolorem pseudopleuriticum, syncopen, vertiginem creat: mordicatis enim ventriculo, & intestinis, per nervos octavi paris utrobique desinentes intercostales musculi, cor, cerebrum, & nervi optici in afflictionem trahuntur. Incursat anhelitus, faucibus hæret vox, & est pro voce suspirium. Nec desunt anxietatis plenæ vigiliæ, vigilantium somnia deliria, subsultus tendinum præcipue in carpis, venatrix manuum palpitatio, jactatus convulsivi, & tumultuariæ assurgendi colluctationes. Tandem fatiscentibus viribus sopor comatosus obrepit, nam dura mater, membranaceus ille musculus, vitæ automatum facile
Cap. 12. princeps, & apud Ecclesiasten *vitta aurea* irritata, plus æquo contracta, & inflammatorie affecta supra duos renixus movetur cerebri, & cordis; in falcato tendine, & lacertosis hemisphæriis vectis momentum prævalet, hinc violenta, nec regularis succi nervei expressio:
stran-

ſtrangulato demum in alveis ſuis refluo ſanguine ita cerebrum comprimit, ut liquidi animalis ſecretio, aut iter impediatur, & delirium in lethargum degeneret. Corruptum lixivium repræſentant urinæ, parotides interdum extuberant, & urinæ protinus defœcantur. Purpureæ maculæ, quæ poſtea vibicis inſtar liveſcunt, effulgent in cute: nam *malignus ichor* per miliares glandulas ſecretus nec tantæ molis eſt, ut in puſtulas tumeat, nec tantæ ſubtilitatis, ut perſpirare poſſit; vel quod *ipſe ſanguis integer in ductus glandularum excretorios extruſus, corruptuſque ſit.*

Sanctorius de ſtatic. medic. 1. aph. cv.

Liſter in commentario ejuſdem aphor.

III. En triſtis apud nos graſſantium febrium aſpectus: nunc vero earum facinora expendam. Septimo, nono, undecimo ſolent occidere, raro decimum quartum attingunt, ut Ferentini præſertim obſervamus, cum illuc ſæpe ad Optimates curandum accerſar: & ſiquæ medicinæ obtemperant, nunquam abſolute judicantur, (ipſa enim cœli impuritas criticos naturæ motus diſtrahit perpetuo, ac turbat) ſed enervato ſanguinis robore, volatili, oleoſo, & balſamico ſulphure abſumto in quartanam, cachexiam, immortaleſque viſcerum obſtructiones abſcedunt. *Majora enim omnia vitia* (loquitur Aretæus Cappadox) *ſoli dii medicantur: nam aut in viſcere primario morbus deliteſcens totum in malum habitum convertit, aut omne corpus ingruente peſtilentia in malum ſuc-*

Har. febriū malignitas variis incolarum incommodis, atque inteperitu demōſtratur.

De ſign. & cauſ. diut. morb. l. 2. de aqua inter cutem c. 1.

ſuccum viſcera permutavit; *quando ſibi utraque viciſſim ad perniciem ſuffragantur*, Vidimus plures Ruſticos montium incolas, qui ob annonæ caritatem ad ſecandam maturam jam ſegetem in Ferentini agro moràti fuerant: hi vero, cum non aerem ſolum venenatum, ſed æſtiva ſiti adigente aquas etiam ſane ipſa ſiti nocentiores, veneni fontem bibiſſent, colore turpes ſe intus uri, ſimulque caput in partes quaſi diſſilire conqueſti ſunt; tanta erat gravitas, pondus, & dolor: circa quartum morbi diem ad penates ſuos revecti rei anguſtioris domeſticæ homines brevi a tam funeſto malo, & alii parotide præcedente jugulati ſunt; quo ſpectat illud in Coacis *quæ dolenter ad aurem aſſurgunt, peſtifera*; alii lethargo ſtertentes, alii dyſenterico ulcere occubuerunt; alii contra iiſdem fere ſymptomatis confecti, cum opportunum per reditum tempeſtivæ medelæ locum dederint, priſtinæ valetudini ope noſtra ſunt reſtituti: & novimus, quantum contulerit montanus aer ob tenue, ac purgatiſſimum nitrum, vegetumque elaterem.

Horat. Serm. l. 2. Sat. 6.

Ergo ubi me in montes, & in arcem ex Urbe removi,
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auſter,
Autumnuſqxe gravis, Libitinæ quæſtus acerbæ.

IV. Non eſt hic, ut te, Vir Ampliſſime, detineam inutili cauſarum, ſymptomatumque explicatione, cum te non fugiat, ſales ſumme

vo-

volatiles, & alcalino acres ipsos aere ceu menstruo dilutos atque inspiratione haustos per pneumonicas vesiculas cribrari; saliva quoque ad ventriculum ablegatos una cum chylo sanguinem petere: quo cum pervenerint primo duntaxat Cartesii elemento circundati & febrilem motum excitant & tragicas agunt metamorphoses; fuso enim sanguine & velut a sui fœdere sejuncta parte lymphatica, quæ est cruoris vehiculum, reticulata concrescit, ut caseosa pars lactis iniecto liquore coaguli a sero dividitur & condensatur. Insunt sanguini fibrillæ elasticæ, quæ ad perennem contractionem nituntur; inest latex, qui massam divulsam & fluidam reddit. *Tunc autem pessima est* (bilem intelligit Plato) *quando puro sanguini mista & villorum ligaminumque fila suo ex ordine dimovet, quæ ideo in sanguinem didu-cta & sparsa sunt, ut mediocrem tenuitatis & crassitudinis habitum consequatur neque propter caliditatem, cum ipse sit lubricus, raro ex corpore desluat, neque si crassior sit, ad motum fiat ineptior atque ægre per venas fluat & refluat.* In Timæo. Scissis ab acuto fermento iis quasi habenulis fugitivum serum elabitur seu *decantatur* & scissæ fibrillæ mutuo amplexu & globuli rubicundi a Leevuenhoechio per dioptricum vitrum detecti mutua oppositione se se coercent & remorantur : hinc ea sanguinis constitutio, quam stricto-laxam sectæ metho-

dicæ

dicæ dux Asclepiades & mutato nomine lento-liquidam Bellinus appellavit.

Curãdi methodus exponitur. V. Therapeuticen nostram exponimus, ut quidquid est minus sapienter a me provisum, sapientia tua corrigatur. Initio, si cogit vomitus aut vomendi proclivitas, uncias binas albi temeti, in quo metallorum crocus ad usque drachmam horas XII. infusus extiterit) in quo scilicet per emporeticam papyrum trajecto sulphura natent emetica subtiliora) præscribo admonens, ut, quoties vomuerit æger, diluentem ptisanam bibat: nam *ea, propter quæ vomit* perinde ac in cholera diluentur. Fertilis in mortes aeris labes salivæ impressa & ad ventriculum detrusa prius quam lacteas venas tota subeat & ob valvularum repagula irrevocabilis per viam omnium brevissimam eliminanda est, quam innuit natura, & naturæ orator Hippocrates *purgare oportet æstate superius hyeme vero inferius*. Sin minus, diarrhæa supervenit valde contumax & non raro in dysenteriam facessens, quæ sudorem impedit seu generalem & pene regiam sanguinis despumationem: unde nil mirum si hæc eadem in *lateris dolore* impedit anacatharsim & ideo ab Hippocrate damnata est (in metastasi tamen pleuritica aut peripneumonica dextra præcipue & cacochyma post sanguinis missionem *Scomphi* interitu non obstante alvum audacter ciemus v. unciis olei lini recens expressi

Hipp. de loc. in hom.

IV. Aph. IV.

pressi cum drachma spermatis Ceti non rancidi in jure fervido permisti: & qui Pythagorica tenacius colunt mysteria, die non impari id agunt sexto, octavo, decimo, & duodecimo, ut pectus a lymphæ quasi piceis crassamentis extricetur, ut sine ulla irritatione præcipitentur nova glutina, quæ facile possent in parte affecta ipso cum sanguine cumulari, ut tandem laxatis solidis non solum sputa, sed etiam sudores promoveantur; viscerum enim tensio velut quibusdam uncis instar retis piscatorii, quod nominatur griphos, cutem circumplectitur, & coarctat) *Ventrem autem compactum vomitus solvit, & egerentem magis, quam oportet, sistit, illum quidem humectans, hunc vero siccans*: præsentem diarrhæam vomitus sistit; ergo vetat futuram: paregoricum sub noctem exhibeo, ut inductum ab emetico tumultum sedet. Si progressi jam morbi curationem aggredi contingat, tum a purgando expedit vacare: nam ubi febrile fermentum cum massa humorali confusum est, vi cathartica separari non potest, & quæ potius eidem resistunt, & sana sunt, dissipantur. Militat pro re nostra chirurgicum argumentum; *Obediunt* (Hippocrates) *luxationes, & non tarde reponuntur si quis antea quam inflammentur, reponat*: nam ubi ossis caput ex acetabulo excidit, ita nervos, & revehentia vasa comprimit, ac distorquet, ut contenti humores restagnent, & ob

2.de diæta.

Lib.de fract.

moram acefcant, & vellicantem naturam acquirant; hinc dolor, febris, & inflammatio: brachium retrorfum luxatum inferius memorat *Si igitur ftatim adfueris, extento cubiti gibbo cogere oportet, & fponte incidit. Si vero febris prævenerit, non amplius reponere oportet: dolor enim in cogendo augefcet. Ut autem in fumma dicam, neque alium articulum febrienti reponere oportet.* Sic medicus; qui ægritudinum internarum chirurgus eft, ingravefcente febre fodicare non debet, quæ centrum vocitat, inteftina. Græcus Magifter initio acutorum, & non nifi materia turgente *dejectoriis* utebatur: hoc namque refermentantium genus interdum crudam, & latebris affuetam materiam fubdita quafi face provocat, & febres vel exacerbat, vel duplicat. Nos certe fequi volumus Dictatorem: poft fecundum morbi diem vix præmiffo enemate ad veficantia, ad bezoartica, & diaphoretica, ad Peruvianum Corticem convolamus.

Mechanice veficătium

VI. Et veficantia quidem inter generofa Arabum præfidia recenfemus: ubi enim cantharidum, ac euphorbii fales in rete cutaneum, excretoriis difciffis tubulis fefe infinuant, folida vehementer, & longe, lateque crifpantur, quæ motu dein reflexo ad aream ftimuli circumpellunt, & ideo in ampullofam veficam epidermis attollitur; liquida vero intra canales pelliceo-conicos veluti *cohobata*, & novis moti-

bus

bus exaltata tam parvo ſpatio capi cum nequeant, refluunt ad interiora, & ex unda in undam *cobobatis* liquidis, exaltatiſque id, quod concretum eſt, & quieſcens ſolvitur, quod vero iners, ac torpidum excitatur. Acriores cantharidum partes ſanguinem, & inde renes pervadere arguit dyſuria, quæ a ſpaſmotica totius fiſtulæ urinariæ contractione dependet: venenum veneno domamus. Aperto emiſſario deleteria corpuſcula ſero commiſta, quæ ordinariis cribris conſentanea non ſunt, commodius, & citius emunguntur. In peſte Noviomagenſi Diemerbroek incolumes eos narrat, quibus cauteria, aut aliqua ulcera inſculpta erant. *Neque fontanellæ* (ſubdit Waldſchmidt) *laude ſua defraudandæ, quæ graſſantibus morbis malignis ab omnibus geſtari debent*. Oper. medico-pract. to. 2. diſp. 32. de feb. malig.

VII. Ad alexipharmaca, & diaphoretica quod pertinet, ſæpe a nobis uſurpantur contrayervæ radix (quæ certius poteſt, quod poſſe videtur aut lapis bezoar teſte Riverio, aut etiam lapis de Coa) viperæ jecur ſale rectificante ditiſſimum, cornu cervi philoſophice calcinatum, ſtibium diaphoreticum, nitrum ſtibiatum, bezoarticum minerale, ac joviale, electrum album, & camphora, ut exoticas, fermentativas, ipſique cruori penitus impermiſcibiles moleculas præcordiis potiſſimum, ac cerebro hærentes cicurent, ſolvant, & ad Bezoartica, & diaphoretica ſelectiora.

extrema vaſorum urgeant, expellantque: oleum ſcorp. Matthioli, a quo pingues, & balſamico-volatiles guttas emendicamus, & alia hujuſmodi gregi helmintico infenſa: diaſcordium Fracaſtorii, quod eſt brevis theriace, ſeu nobile remediorum compendium, gelu epiceraſticum de cornu cervi juxta Batei normam paratum, quod in oris veſtibulo colliqueſcens tabe ſua ſitim temperat, & maligni fermenti aciem retundit. Aqua prophylactica de le Boe Sylvii utpote acido-volatilis: emulſa demum ex amygdalis dulcibus, & melonum, cardui benedicti, papaveris albi ſeminibus cum aqua ſonchi, ut butyroſam lympham diſſipatam re-
Georg. l.2. farciant. Decoctum hordei *triſti ſucco, tardoque ſapore felicis mali* acuendum, vel crudus fons in aſſiduam, largamque potionem ſuffici-
Marcus ad Q. Frat. tur: *princeps ingenii, & doctrinæ Plato* figuram aquæ icoſaedram tribuit in Timæo; *habens viginti* (ſunt ejus verba) *æquilateres baſes naſcitur*, ideſt facies viginti, ut exponit fidiſſimus Platonis interpres Marſilius Ficinus: porro, cum aquæ corpuſcula ob angulos ſumme flexibiles contigua ſint, minimæ ſalium coagulantium pyramides inter ipſos deprehenſæ, redimere ſe nequeunt, & tanquam vortice rapiuntur: *malo cum Platone errare, quam cum cæteris recte ſentire*. Corporis peripheria iterum, atque iterum cucurbitulis ſtimulatur, in remiſſione tamen, & ante cibum: ubi ſicya-

li-

linamento ardens imprimitur, nisu aeris, & pondere, quod circumpositæ partes totum sustinent, cutis intra sicyam assurgit, & in superficiem majorem extenditur; fit enim ex plana curva: discluduntur, & ampliantur pori, & quicquid est perspirabile, eliditur: conniventia vasa, vel arcuatim per extensionem compressa vix abstractis cucurbitulis suæ se figuræ restituunt, adeoque a contactu materiæ, cui prius hærebant, recedunt, & quasi spatium relinquunt affluenti sanguini; unde facilius asportatur. Novos etiam motus inspirant frictiones, inunctis manibus vel Aetiana mistura, vel oleo amygdalarum dulcium, & aqua Hungarica, seu spiritu Reginæ Hungaricæ: cutis enim revera est, ut Glissonus Anglus asseruit *universale quoddam spiraculum, sive emunctorium corporis, per quod omnes ejus exhalationes commode effluant*: & suam cuique corpori adesse atmosphæram, Boyliana experimenta confirmant. Ut autem felicius, & optatius emergat sudor, præsertim cum anxie vigilat, & delirat æger, ad ipsa diaphoretica etiam opiatum adjungimus duce Wedelio, tincturam scilicet Thomæ Sydenham, quæ ceu pharmacum Helenæ *nepenthes* Homero dictum solicitudinum oblivia inducit: quippe hypnotica non modo somni tranquillitatem conciliant, sed & salsum, & acidum, & acre blandis ramusculis, figente sulphure involvunt, atque hebetant; duræ

Tract de partib contin. cap. 4.

lib.4.Odiss.

matris etiam in subditis organis tensionem relaxant, qua flaccescente sudoris viæ liberius patent. Imitamur naturæ ritum: natura, quæ non est, nisi *ars ectypa Divinitatis*, seu *ars Dei in materia*, mortalibus somnum instituit ad perspirationem explendam; expleta perspiratione somni quoque necessitas expleta
IV.Aph.18. est. *Duplo magis dormiens perspirat vigilante*, ut probatur e statera Sanctorii: est enim vigiliæ proprium, omnes corporis musculos constrictos, meatusque adeo glandularum duplo angustiores reddere. Sic diaphoretica cum hypnotico propinamus. ℞. *stib. diaph. scr.* I. *bezoart. jovial. scr. ʃʃ. hepat. viperin. præp. gr.* V. *ol. scorp. Matth. gutt.* III. *confect. hyacinthin. alb. inod. diascord. Francast. ana drach. ʃʃ. coge in bolos* V. *quos deglutiat hora somni, & superpotet aq. card. benedict. unc.* VI. *& tot citr. unc.* I. *laudan. liquid. Sy-*
Hipp. 1. de diæta. *denham gutt.* XII. *Hoc autem* (sudore nimirum) *excreto, & sanguis in naturalem statum restituitur, & febris remittit, & lassitudo sedatur*. Si cunctari patitur morbus post expulsam sudore portionem fermenti, reliquum curæ est, ut Peruviani Corticis usum auspicemur:
Cels. lib. 2. cap. 5. *Neque ulla alia spes in magnis est, quam ut impetum morbi trahendo aliquis effugiat, porrigaturque in id tempus, quod curationi locum præstet*.

VIII. Dolatum lignum, quo trajicimus mare,

re, *aerio seu quondam in Volture pinus immani steterit trunco, seu frondibus Alpes vestierit*, quatuor, aut septem digitos a morte nos arcet. Peruvianus vero Cortex naturæ lapsæ subsidium, sacra veluti anchora naufragam, atque fluctuantem vitæ naviculam tuetur, & *fundat*: hic est contra periodicas, perniciosasque febres Alcides, qui alcali suo amaro, austeroque obvios in ventriculo, & intestinis heterogeneos succos a labe vindicat, & repentes feras interimit: vi peristaltici motus in vascula Asselliana traducitur, & quæ in chyli, & lymphæ reductivis adenibus glutinosa ad tempus quiescunt, futuræ febris semina incidit, absorbet, eliminat: ecce quomodo novas invasiones *febrifugum catholicon* antevertit: imo sanguinis contextum, ut ejusdem canales *in habituali hæmoptoe* astringit, & blanda astrictione corroborat, liquidis æque, ac laxis solidis tonum largitur, & sulphureo-acres, seditiosasque particulas, quas captivas,& inermes fecit,per reiteratas sanguinis circulationes in cutem, in renes, in intestina secum præcipitat: evidens tamen, quam promovet,evacuatio,nec insueta,nec multa: igitur insensibilem,quæ præstantissima est,redintegrat persspirationem.*Curationum vero animæ sunt temporum opportunitates*:longe a paroxysmo, inclinata scilicet febre,Corticem exhibemus,& statis horis repetimus:nam sanguis puncto referve-scentiæ per elasticas suas fibrillas majori orgasmo

Peruvianus Cortex.

Phrasis,qua contentus est Morton.

Hippocrates Cratevæ.

ſmo diſtractas expanditur,turgeſcit,& in oſtiola ductus thoracici ſubclaviæ ſiniſtræ inſerto valvulam premit, & quæ ingredi, & quæ aſcendere coguntur, repellit: thoracicus ductus febrili ſucco diſtentus,aortæ,quæ ſuper ipſum pulſat,obnititur,& ab ea validius repercuſſus in motum convulſivum vibratur, & præcordia, plexum nerveum meſentericum, ſtomachum, peritonæum lege conſenſus laceſſit; hinc horror, aut rigor univerſalis, lumbago, vomitus, angores, & alia ſymptomata,quæ in acceſſione cumulantur:tunc Cortex Americæ, tunc cibus ipſe, aut ipſe etiam potus non aliud quidem, niſi turbas adjungeret. Celſ. l. 3. cap. 11. *Ubi id* (frigus) *expectatur, omni potione prohibendus æger eſt: hæc enim paulo ante data multum malo adjicit*: ſic largior calidæ potus qui juxta Zecchium præſervat a calculo, dum tamen calculus, affinis ſepulcro materia in renum pelvi exiſtit, vetari debet; tunc enim aqua tranſire non poſſet, & pelvi magis diſtenta nephriticum dolorem acueret.

Hernici ægroti hiſtoria. IX. Hernicus quidam viridis ætatis, ſalino-terrei temperamenti, crapulæ ſimul, & veneri indulgens, nec aeris pravitate, nec tot acerborum funerum exemplis deterritus Ferentinum conceſſit, ubi plures duxit dies, noctesque: nondum erat reverſus, quum cæpit ægrotare: incidit enim in popularem febrem cum rigore, verminoſo vomitu, cephalalgia, & vigili oculorum conniventia. Secundo morbi

bi die ; qui apyretos videbatur, ne vires morbo accederent procraſtinatione remedii, anthelminticum dejectorium juſſimus, quo bilioſas tincturas, inſecta non pauca ſurſum deorſum expulſa ſunt: deinde jura ſubtilia vitulina, vervecina, gallinacea, in quibus limatura cornu cervi nodata, radices graminis, ſcorzoneræ, & contrayervæ, folia ſonchi, oxalidis, & camedryos leniter incocta eſſent, non parvis pateris propinabantur. Die tertio febris rigore præludens adeo exacerbata eſt, ut æger deliro comate, ſyncope, & luctuoſis ſuſpiriis (quæ ſanguinem per venam pulmonicam tardius progredi, & profundo, ac pleniori aeris cylindro indigere ſignificant) æſtuaret: ego Philonis filiæ memor cœnam inhibui: *optimum vero medicamentum eſt opportune cibus datus*: cervici, & infernis artubus veſicantia deſtinavi, & emulſa pro ſitis levamento. Quarto palliata intermiſſio: linguam aſperam obſcuram, & pulſum, qui licet non admodum debilis, celerrimus tamen erat ex febris recrudeſcentia, tunc pene formicantem, atque inharmonicum reperi: lotium primo tenue, lateritio colore ſaturatum apparuit; nam tunc ceſſavit ea ſanguinis velocitas, quæ non ſinit in adenoſa renum ſuperficie niſi merum laticem ſeparari. Quinto ſub auroram tres uncias aquæ prophylacticæ Sylvii, & devexo jam die bolos, & hauſtum, qui ſequuntur, obtulimus. ℞. *nitr.*

Celſ. l. 3. c. 4.

ſtibiat., *bez. Jov. ana ſcrup.* ß. *Cortic. Peruvian. ver. in ſubtil. pulv. redact.*, *atque oleo ſcorp. Matth. irrorat. drach.* I. *diaſcord. Fracaſt.*, *confect. hyacinthin. alb. inod. ana q. ſ. coge in bolos numero impares*; *item aq. card. bened. unc.* IV. *& flor. actes unc.* III. *tinctur. paregoric. Sydcn. gutt.* XII. emerſit quidem ſudor, ſed fruſtra emerſit: novo enim paroxyſmo ea, quæ aderant efferata ſunt, & quæ non aderant, ſupervenerunt, nempe ſanguinis e naribus ſtillæ, ſurditas, & citra faucium tumorem difficultas deglutiendi: cogitabam interea *gelu de cornu cervi chinatum*, quod bis, terve in die *cochleatim* aſſumeret. ℞. *ſcob. corn. cerv. drach.* V. *aq. font. q. ſ. coque lento igne, vaſe clauſo ad libram unam*: *decoctum filtra*; *& prius*, *quam in gelu concreſcat*, *adde aq. prophylact. Sylv. unc.* III. *diaſcord. Fracaſt. ſtib. diaph. ana drach.* I. *Cortic. Peruvian. ver. in ſubtil. pulv. redact.*, *atque oleo ſcorp. Matth. irrorat. unc.* I. Sed ne jus quidem deglutire poterat miſerandus æger: cecidimus ſpe tam juſta *Corticem Arboris Vitæ* repetendi: cucurbitulæ iterum, atque iterum affixæ ſunt, conciſa demum ſcalpello in homoplatis cute, ut ſanguis a capite derivaretur, & quidquid intra cranium hœrebat, per ſyſtalticas a tot vulnuſculis excitatas canalium oſcillationes revocaretur ad curſum: tritœi fucum doloſa febris prope ſtatum depoſuit: undecimo convulſus interiit.

X.

X. Sudor itaque per universam cutem ejectus prodesse nequivit: miramur acerrimum febrile fermentum nec despumatum esse nec fractum sed inter suas ipsius scorias invaluisse. Porro cum sanguis textura jam lacer per duram meningem reflueret & spicula corrosiva e sanguinis consortio se passim proriperent atque in tendineo-musculares fibras veluti immissi cunei meningeos sinus convellerent, eorundem angustatis diametris pars sanguinis crassior & fere polyposa resedit, & auctus meningis elater quasi arcus tensus resiliens oscillatorio potius solidorum collisu quam parca & minus celeri animalis liquidi irradiatione nervos omnes in motu tonico detinebat; hinc vigiliæ: debilior tamen erat quævis fibrarum undulatio in sensoriis & vix percepta; hinc stupor & alienatio mentis, ut multa simul æger apprehenderet sed incomposita & cæco impetu in nervos motores linguæ appulso fatua balbutiret, en coma vigil seu *monstrum biceps phrenitidis & lethargi*. Jugulares venæ, quibus sinus duræ meningis laterales continuati sunt, una eademque contractione laborabant; hinc sanguis quem exhaurire minime poterant, per arteriarum fines e naribus extortus est. Advenit surditas, membrana tympani aut zonis acusticis sideratis. Ademta sine faucium & colli meteorismo deglutiendi libertas vel quia musculares œso-

Descripti ægroti corollarium.

Duretus in Coac.

phagi fibræ convulsæ ac inflexibiles erant vel quia (ut ex Riolani observatione conjecimus) febrilia recrementa per carotidum surculos in thymum præsertim evecta glandulam illam parotidis instar distendere anginaque occulta œsophagi pariter ac tracheæ tubum coarctare valuerunt : liquidi enim mora & stagnatio major quam alibi fit in glandulis , *ubi vascula* ceu Morton refert *non procedunt rectis lineis ut in musculis verum spiratim* . Tandem metastasis intra cranium subsistens epileptico modo interfecit . Cucurbitulam autem occipiti alte inciso admoveri jussissem , si tum venæ occipitalis , quam nuper solertissimus Valsalva descripsit , existentiam originem & suos truncos & quo intra cranium tendunt non ignorassem ; nam per ea venarum occipitalium vulnuscula sanguis , quem in laterales meningis sinus convecturæ sunt , avertitur , & reliqui sanguinis per eosdem sinus fluentis copia quidem minuitur & motus augetur : remedium porro non contemnendum cum *ferreus urget somnus* , sed Aretæus olim de curatione apoplexiæ agens sic monuit *Quum morbus autem diu trahitur & caput in causa est , cucurbitula occipitio affigenda & sanguis largiter hauriendus : plus enim quam venæ sectio proficit & vires nequaquam labefactat* .

Anthrop. l. 3. c. 13.

Phthisiol. l. 3. c. 1.

Tract. de Aur. Hum. c. 2. n. 25.

Æneid. lib. 10.

Vermes hujus epi-

XI. Unum superest quod silentio celari non debet . Vermes epidemicæ hujus constitutionis ani-

animata potius concausa quam organicum symptoma esse videntur: lumbricorum ovula bombycum ovulis ferme analoga cum mille aliis morbosis corpusculis aeri cibo potui commista ingeruntur; sed quia tunc acidum volatile gastricum & bilis alcali oleosum lixivo-acre vel refracta sunt vel plane deficiunt, suo solent putamine vermes excludi & animalcula intra animal repunt vescuntur adolescunt & propagantur: *nec tutus spatio est elephas*. Horum regio sunt intestina chylumque nostrum qua absumunt qua corrumpunt & vitiant: hæc tanquam in concavo ergastulo glomerata febrili hominis æstu succorum acredine & minutis quæ devorant paludum insectis in rabiosam feritatem adiguntur; *omnis autem feræ morsus habet quoddam virus*. Initio, quum febris præsertim intermittit vel saltem remittit, certe in truces stomachi atque intestinorum indigenas dirigenda sunt tela, quæ ipsos interimant simul & educant. An tunc mercurium dulcem vel æthiopa mineralem diagrydium sulphuratum & optimum rhabarbarum subtiliter trita oleoque scorpionum Matthioli irrorata & cum sirupo persico aurique folio in pilulas coacta, & postea jus tenue recenti oleo lini adipatum exhibere fas sit authoritati tuæ decernendum relinquimus. Porro sublimatum dulce vel æthiops mineralis ut cinnabaris nativa quam epilepsiæ magnetem

dem. constitutionis concausa.

Pharsal. 9.

Cels. l. 5. c. 26.

Cra-

apud Falloppium ad Scutellarium.

Crato Archiater Cæsareus vocat, in ventriculo dissolutionem non patitur: nec febrilis ignis mercurium in sphærulas adeo penetrantes vindicat ut cerebrum nervos etsi cathartico ligatus aggredi possit; quin Ballonio Fernelio Poterio atque Etmullero febris antidotum in mercurio latitare suboluit: corpuscula metallica, quæ a nexu suo & chymica temperie non deflectunt, eodem gravitatis momento, quo vermes suffocant, & peristaltico motu accelerato simul cum vermibus dejiciuntur: quare mercurius dulcis solet esse remedium epidemicæ dysenteriæ, quæ integros quandoque debellat exercitus? hæc scilicet a virulento vermium morsu originem capit, est ille vermium domitor & plus quam Radix Brasiliensis, quæ *Ipecacuanha* nominatur, ulcus intestinis inflictum abstergit consolidatque. Rhabarbarum præterea & oleum Matthioli in vermium necem conspirantia vi amara & balsamica rugis & muço refertam, quæ villosa vulgo dicitur, intestinorum tunicam roborant & dysenteriam arcent.

XII. Non amplius te moror Vir Amplissime veritus ne tibi sim tædio: cultus tamen erga te meus & devotio illud exigat, precor, ab oraculis tuis, ut mihi adversus febres malignas verminosas ab aere oriundas methodum aliquam peculiarem aperias tu, qui Principis valetudinem moderaris. Scio utique ex Græco Patre quod im-

impossibile est, statam, ac certam doctrinam in ipsa (in Arte Medica) *fieri*: tua tamen, quam mittes, consultrix epistola erit mihi instar pixidis nauticæ in hac tempestate morborum. Nunc occasum plejadum, nunc pluvias, glaciem, boream, & quidquid anno hyemante circumstrepit, anhelamus: *Nam æstivos morbos hyems succedens solvit, & hyemales æstas succedens transmutat*. Asperrimam hyemis naturam noxia paludum effluvia, quæ surgunt æstate, commendant: *habet has vices* (Plinius junior) *conditio mortalium, ut adversa ex secundis, ex adversis secunda noscantur*. Paludem Maro descripsit, dum cecinit

de loc. in hom.

3. Epidemion sect. 3. ægrot. XVI.

in paneg. Trajan.

Hic specus horrendum, & sævi spiracula Ditis
Monstrantur, ruptoque ingens Acheronte vorago
Pestiferas aperit fauces.

Æneid. l.7.

Hydra Lernea a Leone Baptista Alberto Archi-tecto Florentino scribitur, nil aliud fuisse, quam aquam stagnantem, quam Hercules perruptis aggeribus partim alio derivavit, partim Soli exposuit desiccandam. Patrocinio tuo fovere me perge, & vale, ~~atque iterum~~ vale Pontifici Clementissimo.

Vvedel. exercit. 3.

XIII. Kal. Septemb. MDCCIX. apud inclytos Carceres CÆLESTINI PAPÆ V.

Eru-

Eruditissimo Viro Antonio Cocchio de Medicina apud Hernicos optime merito Jo. Maria Lancisius

S. P.

PEtis a me, Studiosissime Cocchi, ut tibi rescribam ecquid de palustribus isthic hærentibus aquis, deque inde ortis, frequentius hoc anno per æstatem grassantibus malignis, ut ajunt, febribus sentiam. Quid rursus agendum, ne libitina adeo immaniter tuos in ægros desæviat, mihi videatur.

Agri latini pars antiquitus etiã ob palustres aquas infamia laborabat.

II. Antiquissimam forte putabit aliquis querelam, quam apud me habes, & in qua vehementer doles, Ornatissime Vir, partem nempe Provinciæ, quam Incolis, Ferentinum inter, & Anagniam palustribus aquis plus solito identidem inquinari. Etenim Strabo diligentissimus ille Romani agri descriptor, postquam lib. v. Geographiæ omne Latium, a salubritate com-

commendavit, loca excipit; quæ *paluſtria ſunt, atque morboſa*; *qualis*, inquit, *eſt ager inter Antium & Lavinium uſque ad Pometiam, & Setini agri quædam, & circa Terracinam, & Circejum*; quo ſane locorum circuitu iſthæc etiam finitima tellus comprehendi poſſe videtur.

III. Sed non omnia, quæ dolemus, eodem jure queri poſſumus: vel enim regio iſta ob jugem aquarum ſcaturiginem, nullaque hominum induſtria vincendam telluris humilitatem olim etiam cænoſa fuit, & culpa in eos conferenda eſt, qui primi coluerunt; vel propter temporum injurias (ut arbitror) non corrivatis ſedulo aquis, in hujuſmodi ſtatum pervenit, & excuſanda minus eſt poſterorum, præſentiumque negligentia, quæ eoſdem latices torpere ſinit, qui apertis tum veteribus tum novis ſcrobibus, & canalibus in amnes, ac mare tempeſtive derivari potuiſſent.

Vel ſuapte natura paluſtris eſt regio, vel Incolarum negligentia, quę potiſſimum accuſanda eſt.

IV. Quid quod multi inducta paulatim exaggeratione, deſertis paluſtribus locis prudentiſſime ſuccurrerunt? Alterum excitandis lacunis, ac ſtagnis ſemper ſubſeruiſſe compertum eſt, ſcilicet alicubi vel non inventa circumſtantis declivitas ſoli, per quam naſcens, aut influens aqua libere poſſit excurrere; vel importune occurrens major altitudo proximi fluminis, aut pelagi: unde pigrum fluentum repellitur, quod illorum admiſceri undis ad in-

Inertium aquarum cauſæ, vel regionis humilitas, vel pelagi, & fluminum altitudo.

integrum paludis exhauſtum oportet.

Quibus de cauſis abundantior hoc anno tam dulcis, quam mineralis aqua fuerit

(*) Conſule hiſtoriam epidemiæ ortam ex conſtitutione algidiſſima hyemis anni 1719. a nobis deſcriptam, & in calce operis de Rom. Cæli qualitatib. adnexam.

V. Cæterum mirari deſines, mi Cocchi, cur iſthic hoc anno affluentior aqua tam dulcis, quam mineralis ſuis ex ſcatebris effluxerit, & vicinos campos inundaverit: etenim dum algidiſſima [*] hyems aqueos vapores e terra excitari prohibuit, recens, exterumque nitrum abunde nimis infuſum eſt. Ver autem pluvium ſubterraneas venas latice magis implevit; exinde ſub æſtatis initium utraque de cauſa potuit uberior lympha manare. Vidit phænomenon hoc ante menſem ipſa etiam Roma, timuitque, cum in valle juxta mænia montis Cælii exigua cæteroqui ſcaturigo tantam aquæ copiam ocyſſime reddidit, ut brevi locum illum impleverit, & inſectorum, amphibiorumque multitudinem admiſerit, certo certius circumfuſæ etiam atmoſphæræ plurimum nocitura, niſi ſumma Clementis XI. providentia udam, ſinuoſamque vallem citiſſime aggeſta terra oppleri juſſiſſet.

Ex variorum, ac minutorum corporum miſtione infectis aquis ſolis æſtu peſtiferi vapores attolluntur.

VI. Inertes vero latices ideo tanto putore humiliora circa Anagniam, & Ferentinum loca infecerunt, quia iiſdem ex enormi diverſorum, qua vegetabilium, ſenſilium, & inſenſilium, qua etiam mineralium corporum miſtione inquinati, agitante ſolis æſtu, corruptivum fervorem cum innumerabilium vermium exortu ſubire coacti fuerunt: quam ſane fermentationem ſuis, quos defert, igneis ſali-

bus

bus ipſe quoque per æſtatem ſæpe flans auſter adauxit, qui cum ſemper ex imis ad ſublimia enitatur, ex paluſtribus, verminoſiſque aquis læthifera effluvia & abripit, & attollit, facile etiam ad montana Oppida evecturus, niſi eadem effluvia in altum ſublata multum diſpertirentur, ac partim ipſo in volatu caderent, partim evaneſcerent. Unde fit, ut Patria tua, quæ ſitu eminet, innoxio cœlo fruatur.

VII. Qua vero ratione hujuſmodi labis ſemina, ſive animata, ſive inanimata caſtrenſes, ac peſtilentes febres gignant & tu innuis, & nos latius in opere de noxiis paludum effluviis brevi edendo demonſtrabimus. Nunc autem ſatis fuerit M. Varronis [a] ſententiam, hujuſcemodi infortuniis pulchre accomodatam referre: *Advertendum*, inquit, *etiam*, *ſiqua erunt loca paluſtria*, *& propter caſdem cauſas*, *& quod areſcunt*, *animalia quædam minuta*, *quæ non poſſunt oculi conſequi*, *& per aera intus in corpus per os, ac nares perveniunt*, *atque efficiunt difficiles morbos*, quos deinceps Columella [b] *cæcos* appellavit: quoniam ſubdit *eorum cauſas*, *nequidem medici* (nempe ſuæ ætatis) *perſpicere queunt*: non enim per ea tempora vermium ex ſeminio, ovuliſque propagatio tam clare patuit, ſicuti noſtro ævo, quo vulgi etiam ſermonibus trita eſt.

(a) Lib 1. de re ruſtica cap. 12. pag. 07.

M Varronis ſententia de paludum vermibus, qui morbos gignunt.

(b) Lib 1. de re ruſt. cap. 5. pag. 22. Columella idem significat.

VIII. Nec deeſt probabilis conjectura exoti-

Quo pacto

vermes humanũ corpus inficiant.

cum liquidum noſtris fluvidis incongruum a vermibus, dum ſtomachum; atque inteſtina corrodunt, ſuas per tenues proboſcides veluti per totidem ſyphunculos in albas, rubraſque venas, immo in nervos etiam magno cum ægrotantium diſcrimine infundi. Accedit denique, quod per eadem ulcuſcula multis aliis ab aere derivatis particulis ſuapte natura nobis infenſis, latius (præter pneumonicum) iter aperitur in ſanguinem.

Epidemia Romana in Urbe Leonina.

IX. Triſte ſane experimentum conſimilis epidemiæ Roma cæpit. Superioribus annis, cum ad duo circiter millia hominum in Leonina Civitate propter ſtagnantes, corruptaſque in foſſis Hadrianicæ Arcis aquas verminoſa, & peſtilenti febre trimeſti ſpatio perierunt. Sed quemadmodum tunc temporis nobis accidit, ut funeſtis læta ſucceſſerint: nimirum ingruentibus prope autumnale aequinoctium pluviis, ventiſque in contrarium verſis, ita vobis, de ferveſcentibus poſthac æſtibus, arbitror eventurum, & in anteceſſum gratulor. Cæterum cum furit ex paludibus morbus, initio præſertim æſtatis, vix ullis remediis aut arceri penitus poteſt, aut reprimi; ne ſi Æſculapius quidem ipſe, & Machaon propulſatores, & Curatores adeſſent. Unde ingenua, magnoque viro digna confeſſione ſcriptum nobis reliquit Hippoctates [c] in æſtiva quadam conſtitutione, *nihil memorabile ſuis ægrotantibus profuiſ-*

Æſtatis initio morbus curatu difficilis.

(c) 6. Epid. ſect. 7.

fuisse, scilicet *non ventris turbationem*, *non venæ sectionem*, *neque quæcumque alia*, quæ ipse tentavit, quem omnia cum ratione tentasse putandum est: habent enim effluvia ista certum incrementi tempus, quod plerumque tota æstate finitur, cujus decursu affatim irrumpentia in hominum corpora, quæ magis propensa sunt (sunt autem valetudinaria, aut quæ minus congrua vitæ ratione utuntur) duplici potissimum via (præter minus conspicuas) respirationis nempe, ac cibi penetrant, pariterque in fluidas, atque in solidas humani corporis partes debacchantur; sed cum pluere incipit, æstusque temperatur, tunc certe palustris humor, *imbribus dilutus*, ut docuit Collumella [d] citius mitescit, & flantibus ventis e septentrione non solum læthiferæ subsident in paludibus exhalationes, sed quæ jam in aerem sublatæ fuerant, alio converti solent, ac dissipari.

(*d*) Loc. citat. pag. 21.

X. Ad curationem porro grassantis morbi, quod spectat, illam tu quidem sua duxisti via, partim infusum venenum detrahendo, partim corrigendo, partim etiam volatilizando, ac dissolvendo. Sed quoniam mala sæpe sæpius artis vim eludunt, propterea illud Hippocratis [e] ob oculos perpetuo a nobis habendum est, *si non prosis, saltem ne noceas*. Ac rite quidem Divinus Senex [f] medicum gubernatori navis comparavit: quemadmodum enim ille magnis in tempestatibus ita gubernaculum, & ve-

Qua ratione curatio instituenda.

(*e*) 1. Epid. sect. 2.

(*f*) De vet. Medic. n. 17 medicus guberna-

tori navis ab Hipp. comparatur.

vela moderatur, ut ventorum impetus, secundos quidem excipiat, adversos vero declinet, vel ne illidatur scopulis, vel mergatur undis. Sic profecto solers medicus nunquam nimia cupidine celerioris curationis, multiplicandis cum temeritate, vel confusione remediis, adduci debet, sed ita diligenter naturæ motus observare, ut salubribus faveat, noxiis obsistat, ægrumque translatione saltem in chronicum morbum (quod est hac in re, ut admodum frequens, ita summopere utile) ad salutis portum utcumque perducat. Exinde fit, ut hujusmodi in febribus, raro purgantia, nisi ab initio, & quidem cum absente diarrhæa, quotidie remiserint, aut alternis diebus rigore, aut saltem frigore exacerbentur, juvare solent: tunc enim, quoniam non levis febrilis fermenti portio hypocondriorum glandulis, quæ in primas vias hiant, hærere solet, non ægre illinc blandis subito emeticis, aut dejectoriis evellitur, ut inde locus fiat usui Chinæ Chinæ guttulis olei Matthioli irroratæ, tanquam specifico hujus pestilentiæ alexipharmaco, quod experimento quoque utilissimum compertum est apud illos, qui continuis quanquam febribus, gelido tamen artuum frigore laborant. Sed hæc purgatio non nisi prima, aut secunda die laudatur; postea vero, quoniam sæpe (excitata diarrhæa, vel dysenteria) ad alvum confluit malignus humor, ab omnibus purgantibus pe-

Purgantia in hisce febribus nisi ab initio, raro prosunt.

Specificum harum febrium pulvis Chinæ cum oleo Matth.

pene cum superstitione abstinendum est, solisque diaphoreticis, & alexipharmacis utendum.

XI. At vero si febris servaverit ideam continentis, stipeturque delirio, lethargo, & convulsionibus, nullumque urgeat extremorum frigus, quoniam significat acre, malignumque fermentum majori ex parte intra sanguifera vasa furere, atque in præcordia, cerebrum, & nervos impingere, purgantibus exasperari solet, etiamsi nausea, ac vomitu æger vexetur, exigitque tantummodo blanda, crebraque enemata, stillatitias aquas, vel simplicia, quæ longa vocant jura acido-volatilia, ex decoctione rad. scorzoneræ, pimpinellæ, gramin. contrier. acetosæ, ac foliis contusis sonchi: postulat pariter emulsiones ex semin. melon. cardui sancti, & amygdalis, additis temperatis diaphoreticis, & cardiacis, modo ex stibio diaph. succino,& camph. modo ex cornu Cervi,ac lapide bezoar. vel guttulis spiritus sal volat. sal armon., modo ex confectione hyacinth. de Alcher. ac potissimum diascordio Fracastorii. Quin immo cum primum coacti alicubi sanguinis indicia apparuerunt, auri etiam tinctura rite præparata, vel spiritus mannæ, quem vitæ appellant, ægris exhiberi potest. Sed vesicantia præcipue non solum artubus, verum etiam cervici tempestive, atque utroque in casu, modo absit dysenteria, admovenda erunt.

Quibus in casibus abstinendum sit catharticis.

Remedia præscribuntur.

Vesicantia proficua,& quando.

XII.

Quibusnam, & quando venæ sectio utilissima fuerit.

XII. Hoc tibi forte mirum videbitur, quod quanquam in maligna ista febri viperei dentis instar censeatur phlebotomi lanceola; nihilominus tamen ægrotantes plethorici, qui eadem febri cum dolore capitis, pulsuque magno, & æquali corripiuntur, secta vena frontis, vel jugulari, tunc maxime cum majore mentis motione, soporeque, immo parotide premerentur, quandoque levati fuerint: sectiones enim istæ (modo extremorum frigus absit, & vires constent) accensetur illis, quas laudat Hippocrates [g] & *proximi ventris* appellat; evacuant namque, & revocant in præcordia, ac subinde in vitalem circulum multas cruoris partes, quæ piceam, & quasi non dixerim, polypeam consistentiam nactæ, sinubus duræ meningis, atque universæ propemodum cerebri superficiei, perinde quasi supremi, mortalesque decubitus pertinaciter adhœserant, atque illinc deturbari naturæ opera non solent, nisi magno, ac plerumque irrito parotidum conatu.

(g) 6. Epid. sect. 6.

Alia remedia traduntur.

XIII. In eundem pariter scopum collimant non solum viscera recens mactatorum animalium cranii suturis adhibita, utpote quæ proprio sale oleoso-volatili illas sanguinis particulas diluunt, leniunt, ac submovent, quæ summo capiti erant defixæ, verum etiam cucurbitulæ siccæ, atque adhuc semel scarificatæ, si opus fuerit, ac præ cæteris frictiones per totum

mor-

morbi cursum, inunctis manibus oleo amygd. & Matth. cum camphora identidem repetitæ torpescentibus liquidis naturales motus inspirant.

XIV. Sed vereor, ne tu arguas, mea ex memoria discessisse remedium maximopere necessarium pellendis, necandisque vermibus, quod forte primas in hoc morbo tenere debuerat. Porro illius non sum oblitus, sed valde dubito, ne, dum pharmacum, (præterquam ex amaris vegetabilibus, china præsertim atque ex acidiusculis cardiacis) quærimus, venenum inveniamus, quod ægros citius quam vermes perdat: mercurialia enim in tanto naturalis æconomiæ confusione nervorumque potissimum oppressione quid quæso aliud, nisi mortifera in cerebrum inducta epigenesi novas turbas facere possunt? Igitur in alexipharmacis, ipso in tempore, denique in naturæ præsertim solertia, quæ docta est sine magistro, spem omnem collocare oportet, ut filii Patris simus, qui nos admonuit, ut saltem non noceamus. Namque medicina est quoddam experimentalis prudentiæ genus, quæ vix doceri ab ullo potest; tota fere sedulo peritoque ab Artifice in arena ipsa invenienda ac tractanda est. Macte igitur animo, mi Cocchi, sed dum aliorum valetudini incumbis, fac ut tuæ quam diligentissime servias. Romæ prid. Kal. Sept. MDCCIX.

Remedia necandis vermibus ex china, & acidis cardiacis paranda.

E Non-

CAPUT II.

Illustrissimo Domino Jo. Mariæ Lancisio Sanctissimi Patris CLEMENTIS XI. Archiatro & intimo Cubiculario Antonius Cocchius S. P.

PLane deerat quid ad te scriberem nec habebam a te quid expectarem Vir Amplissime. Sed terræ tremor copiosum & triste attulit argumentum. Festo die Seraphici Patris nempe IV. nonas Octobres secunda noctis hora vehementius consueto mota est terra & parum abfuit quin nova Cassia solo iterum æquaretur: cælo interdiu sereno signum a Plinio commemoratum tenuis linea nubis in longum porrectæ præcesserat. Motus ille non fuit subsultus idest deorsum sursum concussio nec lateralis hinc inde vibratio sed unam tantum partem sine vibratione propellens ruinam superstructis ædificiis minatus est & pertinacior sane fecisset: pessimus omnium motus & demolitor utpote per quem non restituitur centrum gravitatis ædificiorum ut immineat suæ ba-

basi; horrenda tamen reliquit vestigia, altas rimas, immanesque parietum hiatus, & alia ruinarum initia: prægnantis arenæ fœtus, seu potius vegetabilia monstra nullo caule, nullisque radiculis firmata, nempe tubera inter gulæ delicias habita, non rostrante sue, sola montium concussione detecta sunt. Si epistola est quædam longinqui hominis repræsentatio, pallentem me, squalidumque trepidare jam vides. Sextum Hippocratis librum de morbis popularibus legebam quum cæco velut mugitu oborto, crepitante domo parietem in me nutare animadverti, & saxa veterem libertatem pene dixerim, affectare, ut me adhuc vivum absconderent, tumularent, obtererent. Addidit fuga periculum periculoso jam malo, scalas enim non pedibus, at strato per lapsum trunco decurrimus. Viri, & puellæ extra domos, & se ipsas promiscue vagabantur, & passim matres, quo se, & infantulos e cunis ereptos reciperent, ambigebant. Beatæ Ritæ Vestales, & alia aliorum ordinum vittata capita, sicut rescivimus, a maletutis claustris recedere cogitabant. Fugientes secuti sunt ægri ægritudinis suæ obliti, cum malum impenderet atrocius, cui nec Principis providentia, nec Medicorum solertia, nec ipsa Natura, quæ nobiscum cohabitat, potest opitulari. Voces *ad Deum sanctum, fortem, atque immortalem* emissæ, lacrymis, & suspiriis intercisæ undique resonabant. Non ex-

Turcæ tunc temporis Corcyram obsidione infestabant.

exteræ gentes; non Asia in nos sævit, nunc magna pars nostri metus est domus ipsa, quam colimus. Sic afficit timor, ut neque diurna negotia, neque nocturna silentia cum securitate permittat: Gravior propterea somni vis ad lectum nos, tanquam ad patibulum trahit. Crebras terræ commotiones in hac Reipublicæ Sede (titulum duntaxat reliquit Roma) & brevibus pagis ex consensu continentis cum ignivomo Italiæ monte Vesuvio accidere Patritii Cassiani opinantur, quasi inde minerales particulæ sulphureæ, ac nitrosæ igneo vortice per subterraneos cuniculos deriventur. Travaginus Nobilis Venetus ut ex Nicolao Cyrillo strenuo Cartesii sectatore, & medico solertissimo Neapoli accepimus, asserit, & veri non citra similitudinem, nimirum quando terra deorsum sursum concutitur, ibi terræmotus fieri per essentiam, ibique magnam effluviorum copiam reperiri. Ego testari possum, quod in Cassiano solo mitior est, & frequentior talis concussio. Porro aer intra specus, & cavernas inclusus volatili efferoque veluti agmine occupatus, ac rarefactus, dum ejus spirulæ se se angustiis expedire nituntur, majorem hic, quam alibi renixum offendit, seriem videlicet, & solidissimam, imperviamque compagem montium, quorum alpina juga tangere cœlum videntur. Unde nec mirum, si elastico, prævalidoque impetu solum eluctatus ædes quatiat, pro-

prosternat, disjiciat: nam juxta egregiam Plinii analogiam, *nil aliud fere est in terra tremor, quam in nube fulmen, & tonitru*. Et quidem fulminis primordia esse nitrum, sulphur, & ramenta terrestria, ostendit Cartesius: cava nubes, qua exhalatio sulphurea, & nitrosa includitur, instar bellici tormenti, exhalatio vero ut pyrius pulvis se gerit, quæ dum nubis claustra disrumpit, aerem circumjectum valide commovens fragorem edit non illico interiturum, nempe tonitru, & coruscationem, seu fulgur explicat, eo quod materia primi elemeuti, quæ celeri, & largo confluxu nubem inferiorem pervadit, ex angusto sinu, & tortuosis anfractibus vi refluere in liberiorem aerem cogitur: explosum fulmen sive recta, sive oblique in terras ruit, impetu secum ferente lapidem pene metallicum ex accensa mistura concretum; telum nempe, quod non Cyclopum incude, sed naturæ magisterio tornatum est. Pari omnino mechanice accidit & terræ tremor, & subterranea fermentatio, vi cujus terra concutitur: ignis tam in atmosphæra, quam intra terram eliditur ex violento partium motu, quem libera excitat primi elementi materia. Sic ubi fœnum pluviis humefactum, & sole non bene siccatum reponitur, sponte solet accendi, non sulphure, oleo, nitro, quo abundent plurima herbarum cadavera: aqua ansam præbet accensioni; nam ejus moleculæ tanquam parvi

Differt. 7. Meteoror.

cu-

cunei fœni poros ita conſtringunt, ut expulſis globulis ſola, & effrænis remaneat materia primi elementi, quæ eo uſque perniciſſimum motum exercet, ut demum tumultus oculis pateat ſub forma ignis. Inſimulare non poſſum occulta ignis ſemina in fœno, quæ ob præſentiam aquæ interius ſimul confugiunt, & cumulantur, licet ad antiperiſteſim, ſeu circumobſeſſionem contrarii recurrat Antiquitas: pulvis enim pyrius, qui ex carbonibus, nitro, ac ſulphure confectus eſt, quamvis madefiat, accendi nequit. Non ſufficit itaque ſi cuneus in aſſeris rimam indatur, ad aſſeris diſciſſionem; requiritur malleus cuneum ipſum percutiens, impellenſque, ut ſcilicet aſſeris partes ex motu dividantur. Sed ut ad rem meam redeam, aer in terræ ſinu coacervatus, preſſuſque, ac tenſus quadam ſtagnatione concreſcit, ſi vero igneis ſalibus impetitur, tunc adeo tumet, & æſtuat, ut veteris loci veluti carceris impatiens quæ magis reſiſtunt, vehementius dimovens, & non raro etiam effringens viam vi moliatur. Dicere ſuperſedeo, quæ redolent meteoriſtam, ne diſſertationem de terræ motu, quam fervidus, & dubiæ lanuginis adoleſcens exaravi, importune retexam: pagellis iſtis augurari poterat Cenſor,
Epiſt lib.1. quæ libro ſuo olim cecinit Venuſinus:

Contrectatus ubi manibus ſordeſcere Vulgi
Cœperis, aut tineas paſces taciturnus inertes,
Aut fugies Vticam, aut unctus mitteris Ilerdam.

Il-

Illud autem omittendum non eſt, quod nos alienæ valetudinis cuſtodes ac vindices quotidie periclitamur: tonat enim aſſidue terra & quod habet præcipuum perdidit ſtare. Huc venimus ut tibi Protector optime pareremus & paruiſſe tibi nonne eſt quoddam efficax orandi genus ut nos *in occupationis exilium miſſos* plenum diſcrimine quamprimum liberes?Ignoſce quod curas doloremque animi tibi ſæpe narramus nam ipſa narratione dividimus. Omnem ſpem in gremio poteſtatis tuæ ponimus & tua ſummum apud Principem poteſtas non aliud deſiderat niſi velle. Me dilige ut te diligo. Vale. Idib. Octobr. MDCCXVII. Caſſiæ.

S. Gregorius cum ad Petri Sedem evectus fuit ita de ſe ipſo plorans ſcripſit l. 1. ep. 6.

Jo. Maria Lancisius Antonio Cocchio suo S.

NE me putes, Cocchi suavissime, ideo tuis literis ab idibus Octobris ad me scriptis nondum dedisse responsum, quod vel te ex memoria deposuerim vel propter curarum vim, quibus plerunque gravor atque interpellor, causas responsioni nectere morasque injicere velim: non enim unquam quoad vixero aut amicorum, tui præsertim similium oblivisicar, aut ullis occupationibus impediar quominus successiva saltem tempora ad rescribendum subripiam. Porro diuturna primum ad Castrum Gandulphium apud inclytum Abbatem Alexandrum Albani rusticatio mea effecit ut tuas nisi post secundam hebdomadam acceperim. Deinde quoniam in reditu ad Urbem inveni pluteum obrutum atque onustum sexcentis ferme qua epistolis, qua dissertationibus, quæ ab eo die, quo hinc discesseram, fuerant aggestæ, non parum certe laborandum mihi fuit, ut ocyus ab ejusmodi negotiis me dissolverem. Nunc itaque ut potui, expeditus, totum me tibi trado.

Clem. XI. Nepos meritissimus hodie S. R. E. Cardinalis.

Molestissime fero, te isthic nutante solo dies,

dies, noctesque cum timore, vitæque discrimine penitus vigiles transegisse. Quis enim hujusmodi casus, in quibus sæpe propter ædium ruinam vivi homines sepeliuntur, suisque membris contusis, ac laceris diu supervivunt, aut dissimulare possit, aut non dolere?

Sed quanquam hoc inter dira, maximaque infortunia referendum est; ubi tamen autumno abeunte firmatam isthic tellurem jam videris, quod contigisse speraverim, gratulandum tibi potius, quam indolendum arbitror, non tantum quod sospes divino favente Numine evaseris, sed potissimum quia & oculis, & animo, quæ olim de terræmotu eleganter scripsisti, lustrare secundis curis, & quidem sapientioribus, ut scite Eurypides; causasque omnes, ac discrimina diligentius exquirere, rimarique poteris, quas nemo absens, nisi fallacibus conjecturis assequi valet. Ut enim cum Plinio minime dubitandum reor, quin ipso in terræmotu idem eveniat, ac inter nubium tonitrua fulmen erumpit *incluso spiritu luctante, & ad libertatem exire nitente*: ita sedulo animadvertendum, investigandumque adhuc superesse censeo, quomodo in terræ cuniculis pyrius veluti pulvis cumuletur, & quare data occasione incendatur, perque certa solum loca, eaque interdum montana illico erumpat, atque prosiliat. Loquor autem hic de vero motu terræ, non de solo tremore, qui ex consensu illius telluris, quæ ur-

getur, truditur, ac dehiſcit, fieri conſuevit. Accedit verò non leve gratulationis argumentum, quod omnia, quæ nobis adverſa contingunt, a Chriſtianis præceptis ad noſtram vel animi, vel corporis utilitatem referenda eſſe doceamur; ſcilicet ut magis perfuncti periculis tales, hoc eſt probi, juſtique perſeveremus, quales in ipſis diſcriminibus ſumus, noſque futuros pollicemur. Cæterum curabo, atque enitar, ne de ſpe, quam jure in mea erga te exiſtimatione, ac benevolentia habes, unquam depellaris. Vale.

Romæ Idib. Novembris MDCCXVII.

De immani Hyſterico affectu

CAPUT III.

Illuſtriſſimo Domino Jo. Mariæ Lanciſio CLEMENTIS XI. Archiatro & intimo Cubiculario Antonius Cocchius S.

SAcra Veſtalis in Cœnobio B. Ritæ annor. xx. quadrati habitus & bilioſi ut ajunt temperamenti idibus maji poſt inſuetum quendam laborem çorrepta eſt repentina faucium anguſtia, crebro altoque ſuſpirio, & cordis & arteriarum palpitatione, cui quælibet pulſus differentia conjungitur: obmuteſcens ac pene exanimis humi procubuit. Attigit orthopnœæ gradum difficultas ſpirandi: perſiſtunt adhuc præcordiorum angor, ſuſpirium, abolitio vocis, ſicca tuſſis, capitis dolor & interdum vertigo: *& cor vibratur* & vibratione cordis coſtæ videntur extrudi, quum reapſe cor in epileptico motu ſit *& feriat pectus eo quod ſupra ſuam baſim aſſurgens cuſpide ad coſtas pertingit*. Ægra circa ſeptum tranſverſum, quod eſt microcoſmi horizon, ſe faſcia muniri velle, ut ſatius ſpiritum ducere poſſit, fru-

Hipp. l. 1. de morb. Mulieb.

Bellin. de morb. Pect.

ſtra nititur exclamare: modo pallet modo rubet *corde* ſcilicet *aſtrigente venas ac laxante* quod intelligo etiam de arteriis & addo Cappadocis verba *ſanguis autem omnium eſt alimentum omnium calor omnium color*. Inter deglutiendum torpeſcit œſophagi circumpulſio & non raro cibus medio in itinere interceptus cogitur eo redire unde diſceſſerat. Aſſumto cibo tenduntur & murmurant hypochondria & coacervantur ſuſpiria; auctos tum nec regulares pulſus ſilemus. Prima hora ſomni ſomnum excutit & experrecta ſurgit pectore anhelo palpitante corde & quaſi injecto laqueo ſuffocari ſe putat, ut iis ſolet accidere, qui pectoris hydrope laborant: artus frigidi ſunt, ſanguinis per extremas arterias præpedita circulatione: pigra eſt alvi dejectio, urina parca & tenuis: catamenia jam pridem ſubſtiterant & ſiquid effluat fluor eſt albus: convulſis enim lacertis Malpighio noſtro deſcriptis, qui vaſorum oſcula in concavum uteri fundum hiantia ſphinctericum quaſi rete amplectuntur & ſtringunt, non cruor ſed pars ejuſdem ſeroſa delabitur. Secta eſt vena cubiti ſecta eſt & ſaphena. Quæ autem tenſis criſpatiſque ſolidis blandiuntur, quæ ſuccos hyſterico-acres retundunt & diluunt, quæ tandem lunare tributum exigunt, non prætermiſi. Sed nullum hactenus vel parvum levamen. Vereor ne ob ſpaſmata diuturna, quæ intra thoracem præ-

Hipp. l. de oſſ. nat.

De cauſ. diuturn. morb. l. 2. c. 2.

Differt. ad Spon.

ſer-

fertim vigent, laxentur tandem *fanguiferi tendines feu arteriofa fufpenforia* quæ cordis prolapfui reniti debent. Tuam igitur Lancifi Clariffime, opem imploramus: fimulator enim hic morbus fæpe fæpius prodit in publicum vultu non fuo. Reticere nolò quod Ludovicus Mercatus duorum Hifpaniæ Regum Philippi Secundi & Tertii Archiater fapientiffimus innuit *quibus fi adhuc addideris fexus differentiam clarius procul dubio cernes tam effe difficile in fœminis curationem optime moliri quam effe medicum.* De Gynæciis l.1.c.8.

Singulare interim gaudium, quod ex valetudine Clementiffimi Principis a te iterum reftituta percepimus, metum temperavit, quem crebior atque immanior tonantis terræ concuffio & quem præcipue duplex hefterna una mane fero altera intulit nobis, quique juftiffime extorres domo nos fecit. Omnes lymphatorum ritu excurrebant, cum ædes undique titubarent tecta obftreperent & humus difcedere fub pedibus videretur. Plorantes mulieres ad preces ad vota converfæ funt. In plateis & agris tentoria paffim offendimus fed quæ compofuit tumultus & timor illi fimilia quod Lucanus Pharf. l. v. defcribit

Rectorem dominumque ratis fecura tenebat
Haud procul inde domus non ullo robore fulta
Sed fterili junco cannaque intexta paluftri
Et latus inverfa nudum munita phafelo.

Por-

Thren.cap. 2. n. 8. Porro, ut Jeremias loquitur, *cogitavit Dominus dissipare murum* &c. *tetendit funiculum suum & non avertit manum suam a perditione*. Tum Cassia tum Nursia ejusdem calamitatis consortes, quæ hoc nato recens seculo ceciderunt, jam nunc in novis ædificiis alte dehiscunt: imo aliquot Oppida Nursinæ ditioni subiecta nempe Abbatia Sancti Eutitii, famosa Lithotomorum Patria vulgo *le Preci*, Tuturanum, Saccovesium, Villa Crucis, Castrum Vetus & alia si non prostrata sunt fere in ruinam propendent. Vale IV. Kal. Jul. ann. a Virginis Partu MDCCXIX. Cassiæ in tentorio.

Lan-

Lancisius Cocchio suo S.

Miror profecto, amicissime Cocchi, te inter nutantis terræ metus artubus, ut arbitror, tremulis stylum tam firmiter stringere potuisse, ut morbosam istius Sanctimonialis historiam quamdiligentissime ad nos scriberes. Ego enim in Urbe eodem, quo vos die, ante XII. horam ex terræmotu tanto quidem terrore perculsus fui, ut nisi Sanctissimus Princeps ex gravi morbo nondum satis reconvalescens animum meum valide retinuisset, ab Aula statim ad tentoria confugissem. Itaque cum repentina formido & tibi, & mihi communis fuerit, neutri certe dolendum erit, præsertim ubi cogitaverimus, nihil nobis, aut aliis solidi mali contigisse. Agamus itaque singulares Deo Opt. Max. gratias, & læti posthac in Domino vivamus.

Ut vero ad casum a te propositum descendam, non dubito quin duobus abhinc mensibus Sacra Vestalis propriis jam destituta catameniis, per eum, quem narras, corporis laborem, uteri, ac proximorum ovariorum recrementa ad præcordia, atque ad cerebrum magnam partem repentino cum impetu traduxerit,

lo-

locumque fecerit Hippocratis effato in lib. de Virg. morbis *sanguis non habens effluxum præ multitudine resilit ad cor, & ad septum transversum*, addimus nos, ad cerebrum: *quum igitur hæc repleta fuerint, cor fatuum fit, deinde ex fatuitate torpedo*; & quæ sequuntur. Omnia itaque symptomata, quibus angitur isthæc Virgo, suboriuntur partim ex acri sanguine per ipsa præcordia circumvecto, ac musculares vasorum membranas, diaphragma, cor, & pulmones pungente, & fodicante, partim ex stygiis pene ichoribus, qui cum liquido animali fluunt per nervos splanchnicos, illosque præsertim, qui ex gangliis a me nuper detectis ad interiora pectoris divaricantur. Nota hic obiter, ganglia esse olivares plexus in truncis nervorum, ut nodi in arundine, seu quædam esse veluti cerebella extra cranium locata, ipso tamen cerebro robustiora, pia, crassaque meninge involuta ad musculos, qui libero motui magis resistunt, superandos constructa: en ratio, cur nervi, qui ad motus organa feruntur, partim cum, partim sine gangliis occurrant. Stygii pene ichores liquido animali permisti non possunt non villos nerveos, retiaque villosa irritare, & in convulsionem adducere: quamobrem immanis hysterica affectio nascitur, & perennat; neque porro spes est; fore, ut remittat, & cedat, nisi tollatur causa, & ad causæ principium, nempe ad uteri vias tum convul-

Differt. apud Morgagnum in Adversariis anatomicis.

vulsas laxandas, tum obstructas aperiendas perveniatur. Quoniam vero effecta plerumque ante ipsam causam in morbis saltem moderanda sunt: idcirco, cum certissimum sit, viscera omnia tam thoracis, quam abdominis convulsionibus tentari, summamque acredinem fluidis omnibus esse communicatam, omnium primum a laxantibus, ac retundentibus curatio inchoanda erit, ut tuto postmodum ad deobstruentia, atque ad emmenagoga recurratur.

Quod autem attinet ad emollientia, nihil est opportunius oleo amygdalarum dulciun recens ex decorticatis amygdalis sine igne expresso, quod ad uncias duas, addita uncia una olei pariter recens ex melonum seminibus extracti, exhibetur in jure antelucanis horis per xv. vel xx. dies: propinaturque ante cœnam drachma una optimi spermatis ceti; atque interim singulis vespertinis horis injicendam putarem per alvum decoctionem omenti vervecini in jure paratam ad uncias tantummodo viii. vel x. ut nimirum contractum tam colon, quam uterus molliatur. Abstineat interea temporis ægra a vino, & abstemia saltem in annum persistat, caveatque ab omnibus acidis, acribus, frixis, caseo, leguminibus, omnique sapido alimento; sumat jura subtilia ex hædinis, vitulinis, aut vervecinis adenis deprompta, saltem ad libras duas, hoc est post duas horas ab hausto oleo amygdalino: oleum siquidem, ac jura con-

tractas partes emolliunt simul, & exoticos sales cicurant. Post hæc locus erit infusioni drachmarum VI. cortic. myrobalanorum paratæ in libra una seri caprilli, vel juris subtilis: mire enim valet infusum hoc ad extrahendas tincturas salium acrium austerorum, seu convulsiones inducentium.

Ab hac deinceps leni purgatione tutissimo aliquot anthysterica præsidia adhiberi poterunt, inter quæ præstare semper mihi visa est, præter chinam chin., & bezoarticum joviale, sequens mistura

℞. *Aq. tot. Citr.*
Meliss.
Nuc virid.
Ceras. nigr.
Et Theriacal. ana unc. I.

In his ignita camphora sæpius extinguatur; additur vero vigoris gratia parum aquæ hystericæ Quercetani, & nonnihil laudani liquidi: exhibenda est cochleatim bis aut ter in die, sed præcipue cum præfocativus paroxysmus recurrit.

Cæterum ad mensium reditum promovendum affabre conducunt jura ex radicibus temperatis, parumque amaricantibus cum nodulo chalybis, nec non hemicupium aquæ dulcis, in qua radices altheæ, folia malvæ, violar., & parum artemisiæ, floresque sambuci, incocta fuerint. Quod si vero aut convulsiones mi-

minime cedant, aut catamenia adhuc subsistant, vesicantia femoribus admovenda, & pediluvia, frictiones, & cucurbitulæ sæpius infernis partibus adhibenda erunt. Tu interim, mi Antoni, memineris moniti Hippocratici, in mulierum nempe curationibus *Numen semper esse implorandum*, & cum eædem fuerint virgines aut viduæ, procurandum, ut se Sanctorum meritis voveant: ita enim per summam confidentiam earum cor cum arteriosis tendinibus undique laxatur; quo fit ut interdum etiam citra miraculum Deo adjuvante ocyssime convalescant. Vale.

Romæ III. nonas Jul. MDCCXIX.

De ſepulto intra Pectus Aneuryſmate.

CAPUT IV.

Illuſtriſſimo ac Sapientiſſimo Viro Joh. Mariæ Lanciſio CLEMENTIS XI. Archiatro & intimo Cubiculario
Antonius Cocchius S.

CAſsianus Juvenis ad quintum ætatis luſtrum pertingens ſalino-ſulphureæ conſtitutionis minuta & ſicca ſcabie infeſtabatur, quæ cum morderet acerrime & ungui operoſo importune imperaret, urticam hanc pertæſus æger adipato malagmate intra corporis pomœria repellere non dubitavit: menſe Auguſti anno MDCCXVII. in febrem incidit lentam ſterili cum tuſsi dyſpnœa & macie; porro ea, quæ comedebat, invito ventriculo ingerebantur, & non longe a paſtu creſcere febrilis motus ſine ullo artuum frigore deprehenſus eſt: pulſus celeres duros & contra quam fieri ſolent, magnos exploravimus & veluti miniatis in ipſo vultus pallore genis manuum pedumque volæ æſtuabant: exul erat inſtaurator ſomnus, ipſum namque obrepentem tuſsis ut hoſtis ad excubias poſita undulatorio tremore nerveas cerebri fibras concutiens depellebat; in urina li-

cet

cet naturalis color exhiberetur, rotunda tamen ſeu oleoſa corpuſcula natare, & divulſam hypoſtaſim ſubſidere non ſemel aſpexi. Neſcio quæ dejectoria & poſtea non Haly Abbatis pulverem ſed ſpecies aromatico-roſatas natu major Collega præceperat; quinto idus ſeptembris ad trutinam revocatæ ſunt curativæ indicationes: Prima convulſivum & ſtrepens ſymptoma quod tuſſis eſt, ac faucium ariditatem compeſcendi; & ideo eclegmata ex recenti oleo amygdalarum dulcium ſirupo violaceo & paregorica Sydenhamii tinctura lambebat æger, & amico gelu de cornu cervi identidem ſe recreabat. (venæ autem in cubiti flexura inciſio convulſis intra thoracem canalibus diametrum celerius reddere potuiſſet imo & pulmonici infartus adminiſtram tuſſim levare teſte Junghenio): Altera tuendi & ſanguinis ligamina & pulmonum quoque compagem, ne in tenero & ampulloſo parenchymate eadem ulcuſcula ſuborirentur, quæ ſal acre pſoricum modico ſero dilutum in extima ſuperfice tubulorum cutaneorum fines exedens inſculpſerat & ideo bolos iſtos deglutiit.

℞. *Sperm. Cet. non rancid.*
Antibect. Poter. a. ſcrup. ʃʃ.
Cortic. Peruvian. ver. & in ſubtil. pulv. redact. ſcrup. 2.
Balſ. ſulph. aniſat. gutt. 3.
Sir. hed. terreſtr. q. ſ.

Co-

Coge in bolos tres & inaura.

Tertia demum rectificandi renutriendique; & ideo jus Septalii viperina carne animatum adhibuit, ut nempe salino-acres particulæ sale volatili pingui & balsamico ad peripheriam reducerentur vel transpirarent, ut effœta liquida exaltarentur ac in solidis elastica virtus resurgeret; pulmenta ex farre præsertim & rapis Curii quondam cupediis usurpat, in potum vero aquam cum redolentium malorum frustulis & santalo citrino decoctam substituit. Hac sane methodo strigosus homo & jam *lentis colorem referens* convaluisse propemodum videbatur.

Hipp. 3. Epid. sect. 3.

II. Sinat Vir Amplissime conniventia tua me breve scholium de morbosa epigenesi ejusque symptomatibus adjicere. Hectica fermentatio succensa est ob interceptionem in sanguine rabidi salis, quod novas sibi vias aperiebat: sanguinis ipsius contextus lento ulcere dissolvi & alcalino-acre fermentum in pulmones devolvi cœpit: distentis ac turgidis pulmonum vesiculis, & adenosa tracheæ tunica suctionis ritu compressa irritantis naturæ serum exprimi consueverat; hinc tussis: cylindrus aeris cartilagineam seu dialecticam tubam ingressus cum minus spatii & non parum renixus in pulmonibus offenderet, sanguinem per venam pulmonicam refluum satis premere non poterat nec promove-

re,

re, ut ad sinistrum cordis alveum perveniret: hinc difficilis respiratio, seu dyspnœa, imo & asthma: anorexis aderat tum ob atonas ventriculi rugas, tum quia gastricus succus non acidovolatilis, sed acer, & iners e vitiato sanguine manabat: sitis, nam asperæ cum saliva particulæ tale quiddam nerveis œsophagi, ac faucium villis inurere aptæ secernebantur: auctus non longe a pastu febrilis motus, subtensus, & crebrior pulsus, *malarum rubor hilaris*, extremorumque æstuatio forsan acciderant, quia novus chylus adhuc rudis in subclavia sinistra vena turbæ salium fundentium occurrens per densiores suas moleculas aliquandiu renitebatur; fusus tandem, nec sanguini assimilatus in aeris, & urinæ fistulam affatim ruebat; subdit Bellinus similitudinem *quemadmodum autem candentia ferramenta demersa frigidis aquis easdem in fervorem concitant, vel aqua eadem frigida inspersa prunis ardentibus fervorem pariter concipit. Sic chylus ab assumto cibo genitus statim ac in fervidum sanguinem derivabitur, quaquaversum agetur per minimas sui particulas* &c. hinc motus organa, quæ musculos dicimus, butyroso nectare defraudata sunt, & aruerunt. Scabies, impetigo, & aliæ hujusmodi crustaceæ affectiones *sunt* (ait Hippocrates) *turpitudo magis, quam morbi*, imo nos a morbis majoribus vindicant; si vero empirice repellantur, mutato situ mutant & nomen, & morbi no-

Aretæi verba cap. de pleurit.

lib. de affe-ction.

nomen acquirunt: id, quod male cautus Athe-
V. Epid. nienfis propria calamitate confirmat -*transgressus autem ad Melum, ubi sunt calidæ balneæ, a pruritu quidem, & cutis crassitudine liberatus est, verum hydropicus factus occubuit*. Ad historiam, quam reliquimus, revertamur.

III. Dum febrilis ignis, qui simul ignave, & atrociter extinguere vitam solet, extinctus esse putaretur, finistrum latus micare non de-
2. de nat. Deor. finit (cum Cicerone dicam) *quasi quodam igneo motu*, & pulsus adeo est violentus, ut costas, & sternum, admotamque manum arietet: ad externas usque carotides pulsus jactationes conspicuæ fiunt: cubare in faciem, mox deinde supinus potest æger, cum tamen cibum assumsit, aut petit acclivia & pulsus intenditur, & respiratio. Facile est, conjectare aneurysma prope aortæ arcum, aut extra recurrentium nervorum munimen. Scifcitanti mihi de aneurysmatis principio, & occasione retulit, jam se ante fcabiem hoc affectu laborare, vino non parum indulsisse, & in ludicra luctationum arena sæpe sæpius decertasse: & sane tam vini potus, quam gymnastica exercitatio interni canalis diloricationem inducere valuerunt. Suavem vitis humorem & solidum alimentum, & timoris pharmacum Vulgus appellat, sed Plato noster ad id potissimum conferre judicat, ut fœcundo calice naturæ, & habitus animorum in conviviis detegantur:

quip-

quippe cum (Marsilius Ficinus in dialogum secundum de legibus, vel de legumlatione) *sacras Palladis arces, quæ ante omnia colendæ sunt, impudentissime pulset*. Sed liberiori usu meri sanguis in tartareo-sulphuream diathesim vertitur, qui dum per canales pelliceo-conicos it, reditque, si unus, aut alter languidæ texturæ fuerit, illum partim orgasmo, partim vi erosiva labefactat, fere ut muros discutiunt *sterilis mala robora ficus*: & Dolæus inter Potatorum flagella hydropem quoque, seri videlicet ex tubulorum scissura colluviem nunquam siccandam numeravit. Si vero luctam examinemus, constituentia nos stamina mille modis agitat, flectit, contorquet; audire fas est Hippocratem *fiunt etiam convulsiones ex laboribus, ex casibus, ex plaga, & siquis onus majus tollat, & ex cursibus, & lucta, & omnibus id genus*: tanta enim, Dii immortales (sit modo loquendi venia) ad supplantandum adversarium exigitur in musculis tensio, & crispatura, & quanta inde vasis distractio, & liquidis strangulatio contingit: bella sunt ista *nullos habitura triumphos*. Post repulsam scabiem erodentes sales creverunt in sanguine, & sanguifer truncus præaffectus ulteriorem ab iis labem contraxit.

Juvenal. sat. x.

1. de morb.

Pharsal. lib. 1.

IV. Aneurysmatis implicatio me coegit, experientissime Lancisi, ad te recurrere: tu enim aureum *de Corde*, & *Aneurysmatibus* tractatum

præfatione in Metallothecam Vaticanam (ideſt a Michaele Mercato Gregorii XIII. & Clementis VIII. familiari, & medico deſcriptam) innuiſti, & jam ſecundis curis aggrederis. Nova, & ſolida ex diuturna cadaverum ſectione comparata doctrina prodibit in lucem, quæ temporis tui, tuæque experientiæ filia, ſummum jus erit in Medicina:laudabit & hanc olim ventura poſteritas, & medicæ rei gloriam, quam per tot egregios labores quæſiſti, non fortunæ, non aulicæ dexteritati, ſed tuis meritis ſine odio, & gratia fatebitur aſcribendam.

V. Kal. Auguſti MDCCXIX. Caſſiæ.

Eru-

Eruditissimo, Clarissimoque Viro Antonio Cocchio Lancisius S. P.

QUanquam per hos dies nimio urgente æstu, qui nullo ethesiarum flatu temperatur, omnis fere ad philosophandum mihi facultas erepta est, atque a scribendo plane deterreor, nihilominus accepta abs te, Eruditissime Cocchi, accuratissima narratione symptomatum, quibus Cassianus Juvenis post depulsam asthmaticam, hecticamque affectionem ex cohibita olim scabie subortam nunc divexatur, veluti admotis calcaribus excitor, atque ad respondendum commoveor. Ut autem paucis multa complectar, non dubito, quin acris ille humor, qui in cute primum, deinde in thorace miliarem quasi dixerim labem induxerat, ac tuis quidem auxiliis utcunque cicuratus, a glandulari solum trachearum membrana sensim sine sensu discussus, ac dissipatus fuerat, adhuc non levi ex parte internam tendineam, adiposamque tunicam ipsius aortæ, atque adeo ejusdemmet cordis eadem miliari prurigine afficiat. Neque vero existimes conjectura duntaxat me ad hoc asserendum perduci: nam plures habui hoc mali genere laborantes, qui subsistente

paulatim intra cordis ſubſtantiam ſanguine, auctaque inde hujus viſceris mole, in ejuſdem prolapſum inciderunt, tandemque qua diſtractis, qua compreſſis eroſis ac diſruptis ſanguiferis, lymphaticiſque in pectore vaſis deceſſerunt, in quorum mox cadaveribus comperi non ſolum cor ad bovilli magnitudinem auctum, ac ſuper diaphragma decumbens, ſed arteriam quoque magnam forfice per longum apertam cum minuta, eaque manifeſta interioris tunicæ ſcabie (quod non ſine admiratione doctiſſimis Viris, qui mecum aderant, & quibus id mali genus prædixeram) oſtendi. De cætero tecum ſentio, Vir Clariſſime, præcipuam ſuperſtitis hujus ægrotationis cauſam a luctatione repetendam, in qua præterquamquod fere omnes thoracis, atque abdominis muſculi maxime intenduntur, eaque ratione anhelitum valide, diuque cohibent, ſanguiniſque circuitum per cordis vaſa violenter intercipiunt; fortaſſe accidit, ut Juvenis iſte non magis in arena quam in œnopolio egregius athleta repente improviduſque, quod ſæpe contingit, ab adverſario in terram dejectus fuerit, lævumque dorſi latus vehementer contuderit, ac propterea arteria magna, imo & cor ipſum alicubi diſtractum, laxatumque ſit. Quo ſane factum eſſet, ut fibræ, ac vaſcula ex fibris pariter, villiſque contexta relicta fuerint adeo imbecillia, ut præterlabenti poſtea ſanguini, ejuſ-

ejusque potissimum crassescentibus ichoribus moram facillime injecerint, locumque dederint celebri Hippocratis effato *siqua pars ante morbum laboraverit, in ea firmatur morbus*. Lib. de humorib.

Verum enim vero, quo luculentius ejusmodi ægrotationis causam ex palæstra retexisse videmur, eo certe minori cum boni exitus fiducia novam curationem poterimus instituere. Etenim in morbis, in quibus structuræ vitium latet, nullum, vel si ab Æsculapio arcessatur, pharmacum solet opitulari. Sed ne citra medelam relinquamus ægrotum, operæ pretium arbitror, novas indicationes ex ipsius mali visceribus elicere: scilicet primo sales, ut tu optime conjicis, tartareo-sulphureos in universa liquidorum massa redundantes abluendi, temperandique; II. irritatam, convulsamque fibrosam cordis & aortæ texturam molliendi, lævigandique; III. impactos, interceptosque in præcordiorum cuniculis viscidos humores solvendi, abstergendi, dissipandique; IV. demum laxas alicubi, ac pene diloricatas easdem partes firmandi, interdictis iis omnibus, quæ tum fluidam, tum solidam causam augere, deterioremque facere possunt. Tametsi vero longe facilius est in casu nostro scopos curationis meditari, quam explere; adhuc tamen ea tentanda sunt, quæ ratione, atque experientia duce in consimilibus affectionibus ad producendam saltem vitam comperta sunt profuisse.

Quod

Quod itaque ſpectat ad diluendos ſales per univerſum corpus exuberantes, opportuniſſimus eſſet decurſu ferventis adeo æſtatis tum internus, tum externus uſus aquæ Nucerianæ: valet enim mirum in modum ad liquidorum acredinem diluendam, ſimul etiam ad nativum extorum tonum a ſulphureis, ſalinisque particulis labefactatum firmandum, roborandumque. Ad eundem quoque finem conſpirat *ſerum*, *& lac aſininum vitreis organis in B. M. deſtillatum cum ſuccis recentibus plantaginis*, *urticæ*, *hederæ terreſtris*, *& pomorum redolentium*, *additis cancris fluviatilibus contuſis*. Ad molliendas deinde convulſas cordis, aortæque fibras nihil eſt aptius oleo amygdalarum dulcium, & ſeminum melonum ſine igne recens expreſſo, quod cochleatim ante prandium, ac cœnam, cumque etiam jure matutino exhiberi poteſt. Ad id pariter ſummopere confert ſperma ceti non rancidum propinatum cum conſerva violarum.

Ut vero ſolvantur impactæ ſalinæ phlegmatis maſſulæ, quibus miliaria veluti tubercula in arteriarum tunicis elevantur, equidem præſentiſſimum remedium comperi in temperatis anni conſtitutionibus ſublimatum dulce leni admiſtum dejectorio, cujuſmodi eſſet.

℞. *Sublimat. dulc. gr.* VI.
Reſin. Jalapp. gr. VII.
Ocul. Cancror. praep. gr. XII.

Ele-

Electuar. lenitiv. ſeſquidrach.
M. & miſtura oleo amygdalarum in mortario vitreo malaſſetur. Quod utique medicamentum ſemel, aut bis in menſe repetendum videretur: hoc enim pharmacum non modo fluidorum vitia corrigit, ſed eorumdem craſſitiem hic illic vaſculorum fines obſidentem, obſtruentemque ſic incidit, attenuatque, ut ad refluendum reddat idoneam; ne quid dicamus de vi, quæ hydrargyro ineſt, vulnuſculorum abſterſiva, ac fere epulotica, quippe neminem latente.

Denique quaſſatam in minimis, ac forte diloricatam alicubi per luctationum niſus, caſuſque præcordiorum texturam pro virili parte reſtituunt balſamica, & vulneraria, cujuſmodi præ cæteris ſunt (noviſſimo tamen curationis loco ponenda) extractum florum hyperici, & ſambuci cum tantillo balſami Copaivæ.

Sed omni longe melior in hoc morbi genere medicina paratur ex congrua, ſemperque parca victus ratione: cum enim vaſa per diætam ſervantur depleta, invicem non premuntur, neque oppilationes contrahunt. *Vinum ex* Celſ. 6. 9.
toto circuncidendum eſt: nam merum non tantum vaſorum fibras corrugat, & coarctat, ſed copiam quoque ſalinarum, & ſulphurearum particularum intra corpus infundit; quibus fieri non poteſt, quin malum ex utraque cauſa ortum augeatur: vino autem ſufficerem infuſio-

nem

nem nunc foliorum melissę, nunc decoctionem pomorum redolentium. Caveat propterea a violentis corporis, animique motibus, a quibus sui morbi duxit initia. Etenim Athletæ generosam quandam in contentione ipsa vim exercent, & tanguntur gloria, cum publice decertant. Vale.

Romæ VIII. Idus Augusti MDCCXIX.

Ne-

Corpus humanum definiri posset *Epistola* (nempe ab Apostolo mutuatis verbis) *scripta non atramento, sed spiritu Dei Vivi*. ad Corinth. 2. cap. 3.

Nemo novit horologii impedimenta, nisi qui rotas, fusos distinguere, & quomodo ab elatere, seu primo mobili motus concitentur, optime sciat. Adeo oportet, eum, qui medicinam facere vult, subjectum suum, seu corporis humani texturam rite rimari. Steph. Blancardus Anat. reformat. cap. 1.

De Venæ Cavæ dilatatione

CAPUT V.

Clariſſimo, doctiſſimoque Viro Jo. Baptiſtæ Morgagno in Patavino Lyceo primario Anatomes profeſſori & præſidi Antonius Cocchius S. P.

QUum univerſus terrarum orbis tuo jam nomine plenus ſit & famam ipſam ſuperent virtutes tuæ, me quædam tetigit ambitio ut ad te ſcriberem Vir Clariſſime: tu enim in perſcrutandis arcanis humani corporis, quod eſt immortalis animi hoſpitium, omnes curas implevisti. Adverſaria anatomica tua communi edita plauſu quantum tibi ſit ingenium quanta doctrinæ profunditas ſatis oſtendunt: hæc mihi probaverat utrique noſtrum dum viveret amiciſſimus Lanciſius, cujus nomen alte poſterorum animis inſidens & fama rerum immortalitati traditum arentibus oculis commemorare non poſſum. Illud etiam accedit, quod ſi tu mecum epiſtolare commercium iniveris non ſolum dolorem, qui vivit adhuc, retundes, & recrudeſcens identidem vul-

nus suavissimis verbis tuis lenies, sed etiam quidquid commodi ex familiari illius consuetudine in me ipsum derivabam, abunde satis præstabis: is eris, a quo artis oracula petere non verebor, & mihi Lancisius in te reviviscet: nam, ut de se ipso inquit Cicero *reperire ex magna turba neminem possumus, quo cum aut jocari libere aut suspirare familiariter possimus*: quare ad te recurrimus te solum expetimus te imploramus, ut persona licet absens consilio tamen præsens me consoleris & recrees. Venæ cavæ dilatatio, quam nuper mihi contigit observare, meam ad te scribendi ambitionem lacessivit.

Lib. 1. epist. ad Attic.

II. Venæ cavæ dilatationem expositurі aliqua ex Anatome depromta, quæ nempe ad machinam hanc nostram statico-pneumatico-hydraulicam spectant, te humaniter indulgente præmittimus. Unam venæ tunicam & arteriæ duas tendineas Veteres nostri crediderunt. *Arteria dicitur vena pulsatilis*, *ab Avicenna vocatur vena audax*; quinque tunicis constat: prima exterior retis instar intexitur innumeris sanguineis vasculis nerveis fibris implicitis; unde vasculosa nuncupatur: secunda Ruyschio inventa dicitur cellulosa, cum sit cellularum congeries adiposamque membranam imitetur; pinguem succum ex arteriolis secretum hæ cellulæ asservant, quo arteriarum tunicæ perlinuntur, ut motui fiant aptiores: tertia teste Willisio, minimis glandulis albicanti-

Zacut. Lusitan. in Spicilegio anatomico.

tibus compingitur, quæ laticem separant ad arteriarum fibras emolliendas, ne motu exarescant: quarta muscularis est, siquidem fibras carneas induit, quarum tensione vel remissione constringuntur vel laxantur arteriæ: quinta & ultima interior tunica musculari subjecta nervosa vocatur, utpote quæ nerveis fibris contexitur. Vena iisdem tunicis constat atque arteria sed longe tenuioribus ac infirmioribus: præterquamquod inter carneum ordinem, qui extimam venæ tunicam constituit & ordinem annularem vasculosa tunica cellulosaque interponuntur. Qualiscumque sit arteriæ & venæ fabrica, contractiles sane potentiæ videntur esse fibræ annulares seu annuli carnosi pace Clarissimi Bellini, qui dicit *exemplo glomeris contineri quidquid est spirarum in arteriis quidquid in venis quidquid in œsophago & intestinis*: tu vero Morgagne doctissime omisso tunicarum numero id contra celeberrimum Regis Prussiæ Archiatrum affirmas *denique in arteriis nullas alias carneas fibras nisi annulares observo*. Conus arteriæ a corde oriens ex lato in acutum desinit; venæ conus ex acuto incipit & in basim semper majorem expanditur usque ad cor, in cujus dextro ventriculo maxima diameter & finis venarum est. Venæ, ut detexit Realdus Columbus, valvulis instructæ sunt, secus arteriæ; diversa canalium structura in se continet providentis Dei mysteria,

De motu cordis prop. XX.

Adverf. anat. II. animad. 38.

ria,

Psal. 135. ria, *qui divisit mare rubrum in divisiones*: nam liquidum ex lato in angustum currens duos subit motus, directum a corde & reflexum ab angustiis tubi lateribus ita ut angustia loci motus celeritate compensetur & pulsu; ex angusto cono in latam basim progrediens directi motus multum amittit motuque caret reflexo & ob mechanicen inversi coni & quia longe distat ab embolo pulsante, tarde ac tacite movetur; ideo cicatricula obducti vulneris vestigium citissime in vena firmatur: quæ tamen impetus inæqualitas sive refluxus placiditas necessaria est ut nutritiones cribrationes aliaque animati corporis munera peragantur: sed ne sanguis ad majora vasa promotus retrocederet aut subsequentem suo pondere moraretur, Æternus Artifex venas interjectis valvulis, quæ sanguinis ascendentis cylindrum sustinerent, præmunivit: id, quo non opus erat arteriis: in ipsa cava, cum scilicet dextrum cordis ventriculum ingreditur, tres valvulæ tendinosis columnis adhærentes, quas tricuspides vocant, erectæ sunt, ut sanguinis impetum frangerent & reversuras undas aggeris instar reprimerent. Venæ arteriis duplo numerosiores sunt quia lymphas & alios succos e visceribus reducere in cor debent atque eandem ob causam sunt ampliores. Num arteriæ singulæ singulis cum venis in mutuum occursum uniantur tanquam unum ubique continuum

etsi

etsi venæ non saliunt, adhuc sub judice lis est: assertiva opinio, forsan ut accuratior suboluit Celso; *juncta enim est* (ait consularis Vir) *vena arteriis, his nervi*: & Bellinus *continuæ enim inter se sunt venæ, & arteriæ, etsi non sunt continuæ, ipsarum sane oscula semper patent*. Insignis vena est porta, quæ sanguinem a circulatione per plura viscera abdominis refluum absorbet & in jecur officinam bilis arteriæ ritu conducit, ut e ramulis suis, qui ad cavæ ramulos hiant, amarum illud, & balsamicum duodeni fermentum per glandulas hepaticas separetur: crassiusculis tunicis donata est, seu media indole arterias inter & venas. Vena pariter insignis est azyga idest sine pari, quæ dextro duntaxat in latere (loquor de homine) solet inveniri, forsan ob spatii libertatem, cum ibi neque arteriam magnam, neque Pecqueti ductum natura locaverit: hæc est velut diverticulum cavæ; de hac princeps Anatomicorum Eustachius opusculum nobis reliquit, & de hac dudum ad te scripsit Lancisius nonnulla phænomena, & præsertim pleuritica exponens. Venarum maxima ea est, quam Praxagoras nobilis medicus *cavam* appellavit, ut Ruffus Ephesius refert: dividitur in truncum descendentem, qui a capite, aliisque partibus superioribus, & ascendentem, qui ab inferioribus initium capit; amboque in dexterum cordis sinum

L. 1. c. x.

De morb. Pect. tit. Hœmopht.

ter-

terminantur. Videmus igitur, quod non lapidei, non æneì sunt canales nostri, sed tunicis, quæ distrahi, crispari, exedi, ac rumpi solent, contexuntur. Felix, qui liquidi crasim, ac solidi robur constanti morum temperie tuetur, & in rebus non-naturalibus *auream*, ut Flaccus cecinit, *quisquis mediocritatem diligit* nempe Hippocratici præcepti tenax *labor cibus somnus venus omnia mediocria*. Id autem, quod dicitur aneurysma, seu pulsans tumor in arteria, est hydatis in vase lymphatico, & varix, seu dilatatio in vena, cum aut valvulæ rumpuntur, aut tunicæ diloricantur: quacunque enim vi scindatur durior arteriæ tunica sanguis percussionis momento in mollem impingens eam magis, magisque dilatat, & velut in sacco coacervatus tumorem extollit, in quo manifesta imo sæpe permolesta pulsatio persentitur: si vero tumor rumperetur, æger per immensam hæmorrhagiam properaret ad mortem. Non secus de altero fistularum genere seu de cava cum dilatata est licet asserere, quamvis systolesque ac diastoles reciprocatione non perstrepat tumor.

Ad Lycin. Od. 10.

6. Epid. sect. 6.

III. Dilatatio cavæ morbus est, qui vulgo facile imponit, occurrunt enim symptomata hydropis: hydropem pectoris primo, mox asciten, & denique anasarcam æmulatur: est tamen cavæ dilatatio, quæ si palpitent jugulares venæ, jam in dextræ cordis auriculæ aneurysma tran-

tranfivit,ut monebat Lancifius priufquam decederet nimium æqua morte interceptus: nomen ab aqueo humore tanquam a materia, five a symptomate mutuatur, fed citra febrem. Solent contra hydropici febre lenta detineri,ut teftatur divus Hippocrates *fi hydrops in pulmone fiat febris & tuffis tenet & acervatim refpirat & pedes tument & ungues contrahuntur omnes & patitur talia qualia is qui fuppuratus fit*;ut teftatur quoque Arabum maximus Avicenna, qui de hydropicis in genere inquit *& accidunt eis plurimum febres tepidæ*: diathefis enim mucido-vifcida & fere *aquofus languor* eft cachexia feu juxta Hippocratis definitionem *pituitæ albæ occupatio* nempe mollis pallidus & eminenter phlegmaticus corporis habitus nec ex uno vitio nec ex uno vitiato vifcere prodiens, at omnium in deterius converfio hoc eft ftrictum in liquidis & laxum in folidis *quoniam itaque*, explicat Bellinus, *hæret ad arteriolas quicquid eft ficcius compactius feu robuftius in fanguine abundat copia aqueorum humorum, qui ab eodem ficco fubfiftente exprimuntur & per corpus diftribuuntur; nihil igitur alimenti ducetur ad partes, quod fit naturali fimile & alendo aptum, fed quicquid ad partes ducitur, erit aquofum quid plane diffluens & tantum non diffluere partes faciens; male igitur aletur, feu cachexia continget cum fuis conjunctis omnibus: hinc fiet, ut partes ad maximam imbecillitatem*

2.de morb.

14.3. tract. 4. c. 8.

Lib. de Judicat.

De febrib. prop. 22.

redigantur & fluere quaquaversum permittant humores aqueos, qui in cavitatibus majoribus vel inter cutem colligentur, & fiet hydrops. Cum lympham inter & sanguinem eversus est cohæsionis ordo, uterque humor tali motu agitatur, qualis est febris lenta: jugiter enim sed mitius provocat cor ad movendum se, pellendumque inordinate liquida: serum interea lixivioso-corrosivum redundans vasa distendit scinditque, novas sibi vias aperit & hydropem machinatur. Potest autem canalium truncos extendere ac dilatare plethorica moles seu mera sanguinis plenitudo & orgasmus, ut innuit Stahl *cum enim hæc* (abundantia sanguinis) *non solum liberrimum sanguinis progressum spatii proportionati intuitu varie alterare possit, sed etiam ipsi energiæ motus certissime plus negotii facessat cum pondere ipso tum mole etiam ad capacitatem spatii comparata*: concludat disertissimus Celsus *ergo si plenior aliquis & speciosior & coloratior factus est suspecta habere bona sua debet, quæ quia neque in eodem habitu subsistere neque ultra progredi possunt, fere retro quasi ruina quadam revolvuntur*: scio multis olim fluminibus impositos pontes, & a magnis Imperatoribus aquarum calcatam esse superbiam, sed hi omnes statim in opere, aut brevi ab opere corruerunt; purpureum flumen, seu potius mare rubrum, quod intra nos circumvehitur, ubi arteriæ aut venæ parietes dilatavit, sicut alvei ita

Part. I. Pathol. gen. sect. I v. memb. I.

Lib. 2. cap. 2.

&

& fræni cujusvis evadit impatiens: sanguinis missio sanguinis momentum impetum stimulum demit, & a strangulatu canales redimit; nempe auxilium, quod parca victus ratione mendicatur, præsentaneum missione sanguinis obtinetur; detracto enim sanguine vasorum tunicæ concidunt, sublato pondere cessante pressione musculares fibræ expeditius contrahuntur: aer in missi sanguinis locum succedit & vi elastica sanguinis motum accelerat & quicquid intra canales residet atque hæret torrente suo secum rapit: sic in pleuritide materia, quæ pleuram & pulmonem occupat, inflammatoriæ febris seu acutæ fusionis quoddam veluti præcipitatum & brevius tutiusque per venæ medicum vulnus quam per asperam arteriam solo tussis molimine, educitur; idcirco missi sanguinis superficies tanquam in gelu concreta, & profundum utpote villis solutum & liberum nigricans & solito fluidius deprehenditur. Venæ cavæ dilatatio Aretæi verbis adumbratur: *nam tota una est, atque continua: a nonnullis autem medicis ea pars duntaxat, quæ secundum dorsum discurrit, ægrotare creditur; quoniam ejus, quæ cor intrat, notæ obscuræ sunt: intra pectus enim rei nulli adhærens, sed in pectore sublevata protenditur, donec transversum septum egressa cordi inseritur: igitur siquod ingens malum hanc venam corripiat, pectore ambiente delitescit*: nec alienum videtur esse,

De Caus. & sign. Acut. lib. 2.

Tit. ignotus hy-

drops. esse, quod ait Van Helmont *itaque imperium & actio regiminis renum se extendit nedum in renes ureteres & vasa urinaria: verum insuper in cavitatem ventris inter peritonæum & musculos abdominis itemque in venæ cavæ divaricationes se inferiores usque & in pedes ac tibias*. Sed reserata per cultrum cadavera in ipso mortis silentio sepultam ægritudinem docuerunt.

Perf. sat. v. Caveant qui *crassos dies*, *lucemque palustrem* degunt, qui abdomini suo nati esse videntur & voluptatibus, quique athletico & castrensi victu secundam valetudinem evertere contendunt: caveant, inquam, ne vitia cumulentur in sanguine, ne *conteratur hydria super fontem*, & *confringatur rota super cisternam &c.* utor allegoricis Ecclesiastæ verbis; nam *hydria* sagacissimo interpreti Joanni Smith accipitur pro cava idest venarum trunco maximo, *fons* pro dextero, & *cisterna* pro sinistro cordis alveo; *rota* vero aperte indicat sanguinis circulationem, cujus principale instrumentum est arteria magna cum suis fistulis. Huc recidit quod improbat Seneca *cum fatigaverunt se vino & libidinibus cum illos nox inter vina defecit cum voluptates angusto corpori ultra quam capiebat ingestæ suppurare cœperunt tunc exclamant miseri Virgilianum illum versum*

Cap. 12.

Ep. lix.

Namque ut supremam falsa inter gaudia noctē
Egerimus.

Hist. lib. 2. huc etiam recidit quod narrat Tacitus *Vitellius*

lius ventre & gula ſibi ipſi hoſtis, Otho luxu ſævitia audacia Reipublicæ exitioſior ducebatur : ſi enim crapulæ antidotus inſenſibilis tranſpiratio, quæ ſcilicet onuſtum corpus ad æquilibrium redigit, integra non ſit, tumet ſanguis, & inſolenter aſſurgit diametro major ſeu capacitate canalium: imo ſi acidum, acre, ponticum dominetur in liquidis vel propter ſyphilida, vel propter hæmorrhoidum ac inuſti emiſſarii ſiccationem, vel tandem propter vehemens animi pathema,(quod eſt veluti cogitationis epilepſia, *roſtroque immanis vultur adunco immortale jecur tundens*) humoralis maſſa incipit ſibi eſſe impedimento, quin libere feratur per præcordia partim ſcilicet irritando fibras,partim replendo vaſa : quare ubi minor renixus occurrit, fiunt diſtenſiones ſciſſuræ varicoſitates tum in rubris, quæ ſanguinem,tum in albis venis,quæ lympham reducunt ; id quod cavæ potius inferiori & auriculæ ventriculoque dexteris quam ſiniſtris ſolet accidere ; cum enim ſanguis enervatus ſuoque volatili exutus refluat & redundet ſomni tempore, incidit primo in parietes dexterarum capacitatum, quæ utpote minoribus fibris contextæ minus validæ ſunt quam ſiniſtræ & magnæ arteriæ cordis. Æneid. 6.

IV. Fatendum omnino eſt, organicos morbos extirpari non poſſe præſertim cum ceſſent ii decubitus, qui ab internis ægritudinibus vindicabant. Errat itaque ſiquis exiſtimet in tali ca-

casu medendum esse: ipsa remedia onus stimulus & morbi evaderent additamentum; nam cum sanguis traiici nequeat debita proportione a dextro ad sinistrum ventriculum, ipsa remedia sanguini aggesta calcando premendoque in atrium cordis, quod est cava & auricula dextra, impetum faciunt, & quia ubi ademta est libertas circuitus per præcordia, necessario sectiones sanguinis ascendentis per venas inferiorum artuum & imi ventris eandem in ascensu cursuque difficultatem subeunt, ideo serum, quod est tota sanguinis massa subtilius, facile per poros effugit & replet spatia carnium & consequenter cavitates abdominis & dextram præcipue pectoris cum apparente, sed falsa symptomatum moderatione, ut advertit Hippocrates *postea erumpit ad alvum, & statim quidem sanus esse sibi videtur ac a morbo liberatus*.

2. De morb. tit. hydrops pulm.

V. Publica sanguinis via, qua e cunctis visceribus & musculis ad cor reducitur, est vena cava: tument inferni artus, hydrope pulmonem obsidente; nam sanguis ab arteria ad venam pulmonicam libere transire nequit, & cava ejusque propagines præsertim inferiores exonerare ad cor & in orbem restituere non possunt totam illam liquidi mensuram, quæ ab aortæ ramis intra carnes projicitur, & ideo serum & lympham ad motum minus aptam, qua pedes ac tibiæ inflantur, deponunt. *In*

hoc

hoc vas (loquitur Diemerbroek de cava) *ſicut omnia flumina in mare aquam , ita omnes corporis venæ ſanguinem effundunt* : unde nil mirum ſi ligata cava infra cor in cane alioquin ſano ſex horarum ſpatio ſuboritur pſeudohydrops quaſi aſciticus tumor ; ut indefeſſus ſcrutator cordis Lovuer memoriæ prodidit *perforato itaque dextro latere thoracis infra ſeptimam & octavam coſtam paulo infra regionem cordis , & immiſſo digito venæ cavæ ſitus palpandus eſt , deinde pectoris latus illud ad venam quamprope compellendum eſt , quo filum ei facilius obducatur ; atque in iſto pectoris ſitu arcte ſtringendum eſt vinculum , dein pectore relaxato vulnus conſuendum eſt : peracto autem experimento canis mox oblanguet valde & intra paucas horas expirabit . In diſſecti autem abdomine magna ſeri quantitas innatare conſpicietur non aliter quam ſi aſcite diu laboraſſet : quod ab impedito ſanguinis ab arteriis in venas circuitu ſecerni prius expertus fueram* . Præſtare poſſunt convulſio & orgaſmus quod efficit capiſtrum in cava ; ſerum enim ſanguinis , ut aqua ex humidis contortis linteolis , per cæca vaſis foramina geſtit excedere : *ſpaſma* , inquit Bellinus , *eſt ſolutio unitatis in partibus nervoſis vel villis muſculorum ſine vulnere* : ſi vena , vel arteria convulſione ſeu ſpaſmotica diſtenſione occupata ſit , jam habemus quomodo varix vel aneuryſma producitur : nec deeſt Coi Senis autho-

Anat. l. 2. cap. 9.

pag. 123.

tho-

L. 1. de morb. thoritas *quod si convulsio in vena facta sit, hæc quidem per exordia dolorem excitat & pulsat, progressu vero temporis sanguinem ad carnem transmittit, qui in carne putrescens in pus vertitur.*

VI. Subsistente demum sanguine in supernis etiam sectionibus manus tentantur ædemate, ac ægri quandoque ruptis intra cerebrum lymphaticis & non raro sanguiferis tubulis apoplectice moriuntur, tametsi repentina suffocatione interire debuisse putabantur. Medicinæ Lib. de Arte. parens Hippocrates *eorum, qui a morbo victi sunt, curationem non aggredi* admonuit; sibi imputet quisquis uti noluit medentum imperio, nec se dignum vita judicavit, si multa neglexit, quæ conspirant ad vitam: medicam quærit opem nec invenit: discat inposterum artem, quam contemsit, quam irrisit, necessitatis & temporis filiam esse: ægro tamen miserrimo Mesue in præfat. & *semel pereunti* nigrum theta præfigere sine ullo auxilii & spei fuco nec medicinæ decus est nec sapit humanitatem.

VII. In tanto itaque salutis discrimine tria sunt indicata, sanguinis molem detrahere aut saltem ejus acumen hebetare & lenire; lymphæ recrementa per alvum & vesicam educere ut sua liquidis volatilitas reddatur, & inde sensim redeant ichores ad naturales abscessus; denique affectum canalem defendere ac roborare. Res quidem faciles dictu, executu difficiles, & planè inutiles, cum ad ultima

ven-

ventum eſt, ni author vitæ Deus remediis vigorem addat. Ut autem præfatas indicationes ipſe adimplerem, quinque uncias olei ex lini ſeminibus per recentem ſine igne torturam expreſſi cum jure vitulino tenui atque inſulſo epicratice propinavi: nam celebre hoc oleum ſulphure generoſo ſale recondito & balſamica uligine ſua lævigat cicurat reſolvit & quæ reſoluta ſunt, per alvum ſecum ipſo præcipitat. Scilliticum oxymel & gummi ammoniacum ſtrenua urinam cientia, centipedas præparatas alcalico-nitroſa vi turgidas in pulverem tritas, tincturam & ſal volatile tartari & hujuſmodi alia ſelegi, quin & jura columbæ turratilis viperea carne ſars. & chin. ſuccifis radicibus herbis floribus ſeminibuſque traumaticis obſtructæ inſtituimus. Si adjunctus Celticus bubo retroceſſiſſet, ſublimatum dulce apprime conduceret: nam alcali ſeu rete illo metallico venereæ luis ſpicula franguntur. *Exerceto circa morbos duo* (eſt altera Græci Dictatoris parænesis) *ut juves aut non noceas. Ars ex tribus conſtat morbo ægroto & medico artis miniſtro: ægrotum cum medico adverſari morbo oportet* ſaltem diætæ obtemperando, quam medicus & pro medico imperat Plato *diligentia victus corrigendi & gubernandi ſunt morbi prout cuique datur otium; neque difficile infeſtumque malum pharmacis inſtigandum*. Ludovicus Cornelius nobiliſſimus Venetus auſterum egregium & vita di- 1. Epid. ſect. 2. In Timæo

L gno

gno principi imitandum diætæ reliquit exemplum. Ad rem quadrat apte quod inquit Seneca *vir magnus ac prudens animum deducit a corpore & multum cum meliore & divina parte versatur cum hac querula ac fragili quantum necesse est*. Sed aurea prorsus sunt verba, quæ Sexti Cæsaris Præceptor subdit *quid porro? nihil agere te credis si temperans æger sis? ostendes morbum posse superari vel certe sustineri. Est mihi crede virtuti etiam in lectulo locus*.

Epist. 78.

VIII. Hæc licet pauca atque immatura de venæ cavæ dilatatione mittere ad te volui, Morgagne præstantissime, ut tuum acquirant patrocinium. Humanitatis tuæ specimen præbe, & me dilige & vale ad artis nostræ incrementum.

XIII. Kal. Jul. MDCCXX. Cassiæ.

Eru-

Eruditissimo Viro Antonio Cocchio Medico experientissimo Jo. Baptista Morgagnus S. P. D.

UTinam is essem, Vir doctissime, quem tu pro singulari tua humanitate facile putas, ut triste tibi ac bonis omnibus consultissimi Lancisii desiderium meis possem responsis lenire. Haud equidem inficias iverim me in quærendis per anatomen ut bonæ ita etiam adversæ valetudinis causis non levem ab ineunte ætate operam posuisse. Verumtamen hic noster mediocris usus neque est cum longa experientissimi Viri exercitatione comparandus & si vel maxime esset, non ea tamen nobis incredibilis vis ingenii non ea summa eruditio non denique tot alia suppetunt quæ ille ad habitas a se observationes in abditis retrusisque rebus vestigandis adjungebat. Quæ sane omnia si-qua alia, certe a te proposita disquisitio postulat atque adeo flagitat. Cavæ namque venæ penitissime latent; & cum dilatantur, eæ facile affectiones vel antecessere vel (quod tu egregie observasti) subsequuntur, ut minime omnibus proclive judicem ipsam illarum dilatationem aut in ægrotantibus per propria ac peculiaria si-

figna internofcere aut in denatis inter tot alia, quæ Anatomici oculos manufque morantur, vitia animadvertere.

Quamobrem factum effe exiftimo, ut quamvis morbus ifte rarus non fit, perraræ tamen ejufdem obfervationes legantur: quæ cum præterea non ea diligentia, qua opus effet, confcriptæ fint, vix nobis ufui effe poffunt. Quo magis in tantis tenebris tuos, Vir eruditiffime, præclaros conatus admiror atque commendo, autorque fum, ut obfervando meditandoque rem tam diu obfcuram magis magifque illuftrare pergas. Fructum fane capies iftius operæ non contemnendum: cum enim homines plerique in gulam cæterafque voluptates multo fint brutis animantibus propenfiores, magnifque præterea curis animique affectibus obnoxii; quas videlicet ob caufas fanguifera vafa tum multo & erodente fanguine opplent, tum eodem fæpius remorante diftendunt; neque tamen circum extremos venarum cavarum truncos tam validum circumvolutum habeant mufculum, quam bruta nonnulla, in quibus rubicundi infignifque fphincteris inftar effe obfervavi, nihil hercules facilius fieri videtur poffe, quam ut trunci illi, ad quos quidem (ut recte animadverfum abs te eft) effœtus crudifque adhuc & craffioribus fuccis onuftus fanguis appellit, in magnos haud raro varices dilatentur: quos fi medici perfanare nequeant, at eos ut dignofce-

ſcere ſaltem & diutius a ruptura per vulneraria medicamenta aptamque in primis victus rationem tueri poſſint maximopere optandum eſt. Vides igitur, experientiſſime Cocchi, quantæ ſuſceptum a te laborem utilitati fore cenſeam, quantoque propterea opere a te petam, ut quod egregie incœpiſti, præclare abſolvas. Mihi ſane quod me potiſſimum ſelegeris quicum tua iſta optima ſtudia communicares gratiſſimum fuit. Idque ut intelligas, omni erga te officio omni tempore curabo. Vale & me quod facis ama. Datum Patavii poſtridie Kal. Julias MDCCXX.

FINIS.